

cuu duong than cong . com

Nội dung

4.1. Định nghĩa và các khái niệm

4.2. Cây nhị phân

4.3. Các ứng dụng

cuu duong than cong . com

4.1. Định nghĩa và khái niệm

4.1.1. Định nghĩa

- 4.1.2. Các thuật ngữ
- 4.1.3. Cây có thứ tự
- 4.1.4. Cây có nhãn
- 4.1.5. ADT cây

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

3

cuu duong than cong . com

4.1.1. Định nghĩa cây

Cây bao gồm các nút, có một nút đặc biệt được gọi là gốc (root) và các cạnh nối các nút. Cây được định nghĩa đê qui như sau:

Định nghĩa cây:

Basic Step: Một nút r là cây và r được gọi là gốc của cây này.

Recursive Step: Giả sử T_1, T_2, \dots, T_k là các cây với gốc là r_1, r_2, \dots, r_k . Ta có thể xây dựng cây mới bằng cách đặt r làm cha (parent) của các nút r_1, r_2, \dots, r_k . Trong cây này r là gốc và T_1, T_2, \dots, T_k là các cây con của gốc r . Các nút r_1, r_2, \dots, r_k được gọi là con (children) của nút r .

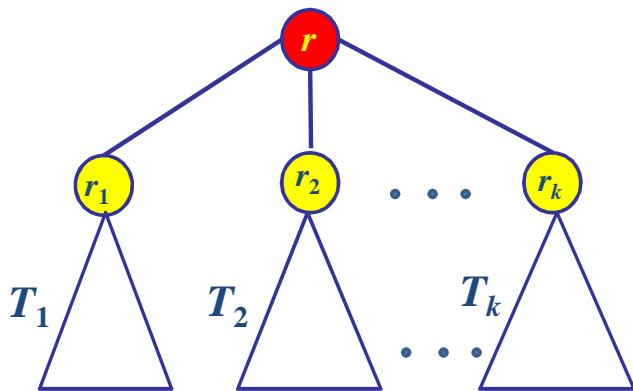
Chú ý: Nhiều khi để phù hợp ta cần định nghĩa cây rỗng (null tree) là cây không có nút nào cả.

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT
cuu duong than cong . com

4

Cấu trúc đệ qui của cây

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

5

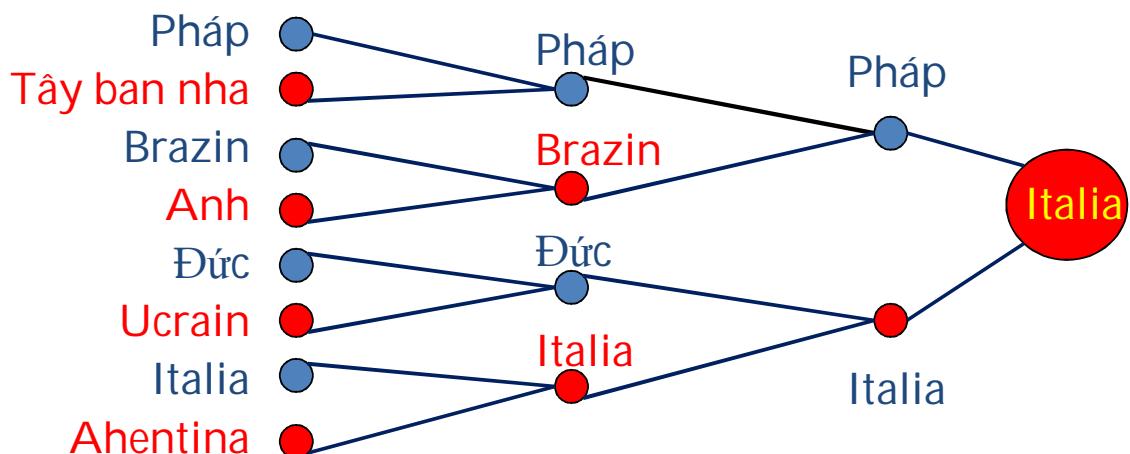
cuu duong than cong . com

Cây trong thực tế ứng dụng

- Biểu đồ lịch thi đấu
- Cây gia phả
- Biểu đồ phân cấp quản lý hành chính.
- Cây thư mục
- Cấu trúc của một quyển sách
- Cây biểu thức
- Cây phân hoạch tập hợp
- ...

Cây lịch thi đấu

Trong đời thường cây rất hay được sử dụng để diễn tả lịch thi đấu của các giải thể thao theo thể thức đấu loại trực tiếp, chẳng hạn vòng 2 của World Cup

1/28/2013

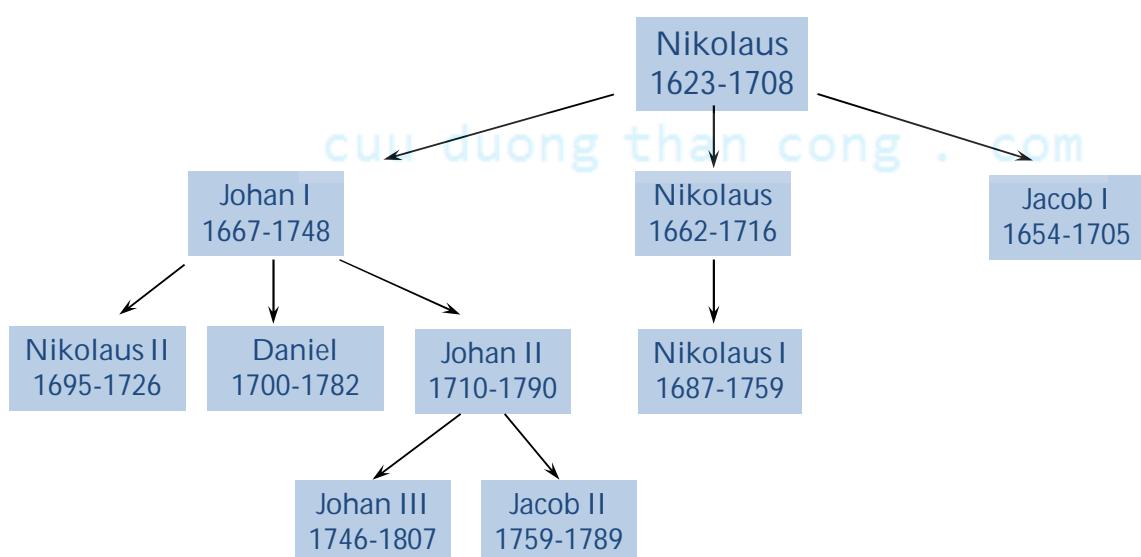
CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

7

cuu duong than cong . com

Cây gia phả

Cây gia phả của các nhà toán dòng họ Bernoulli

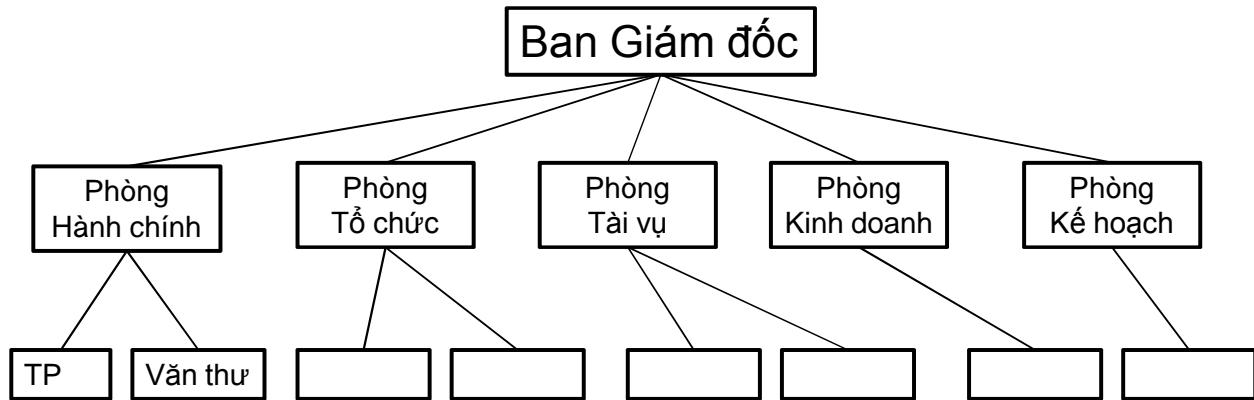
1/28/2013

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

8

cuu duong than cong . com

Cây phân cấp quản lý hành chính

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

9

cuu duong than cong . com

Cây thư mục

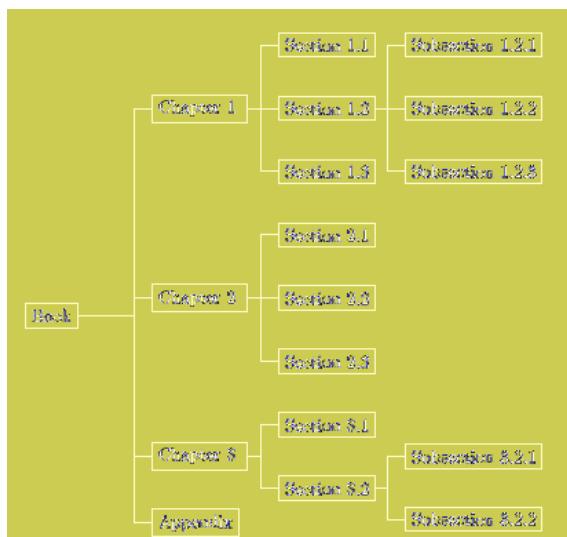
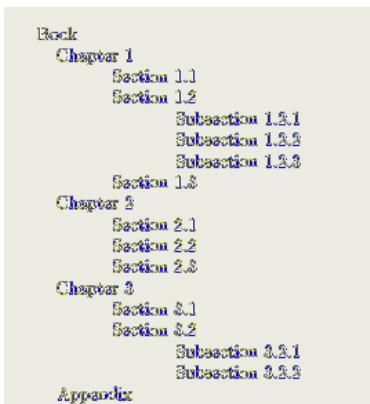

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

10

Cây mục lục sách

1/28/2013

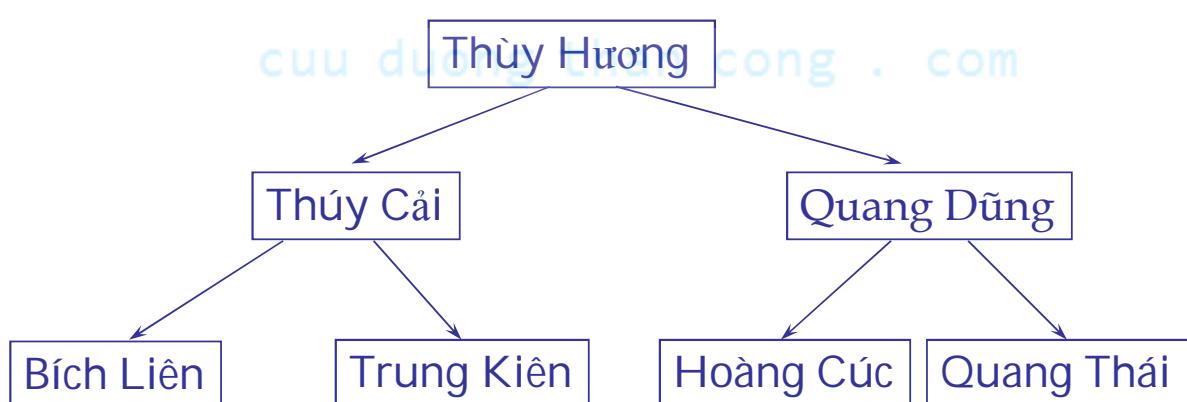
CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

11

cuu duong than cong . com

Cây gia phả ngược (Ancestor Tree)

Cây phả hệ ngược: mỗi người đều có bố mẹ. Cây này là cây nhị phân (binary tree).

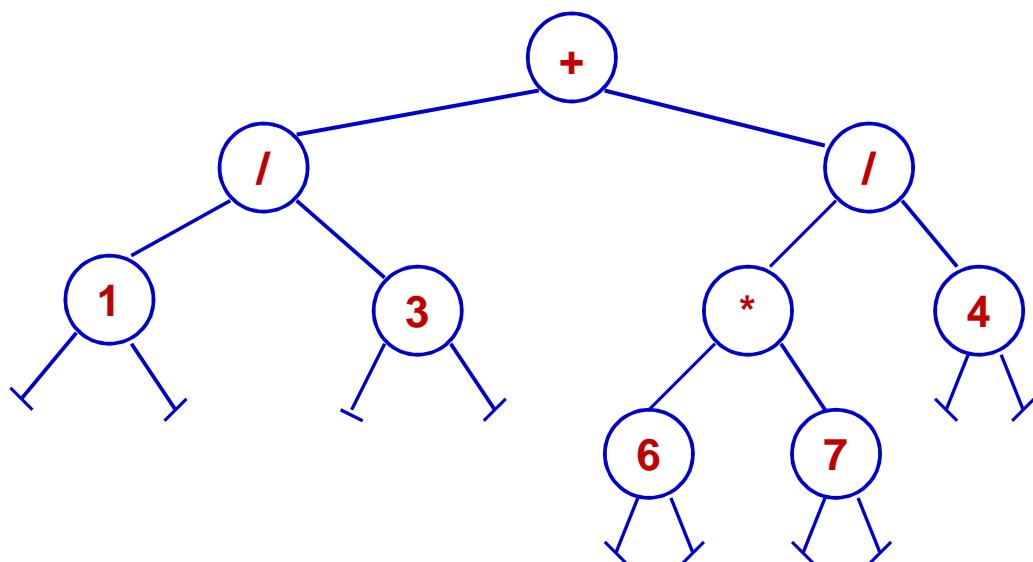

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

12

Cây biểu thức (Expression Tree)

$$1/3 + 6*7 / 4$$

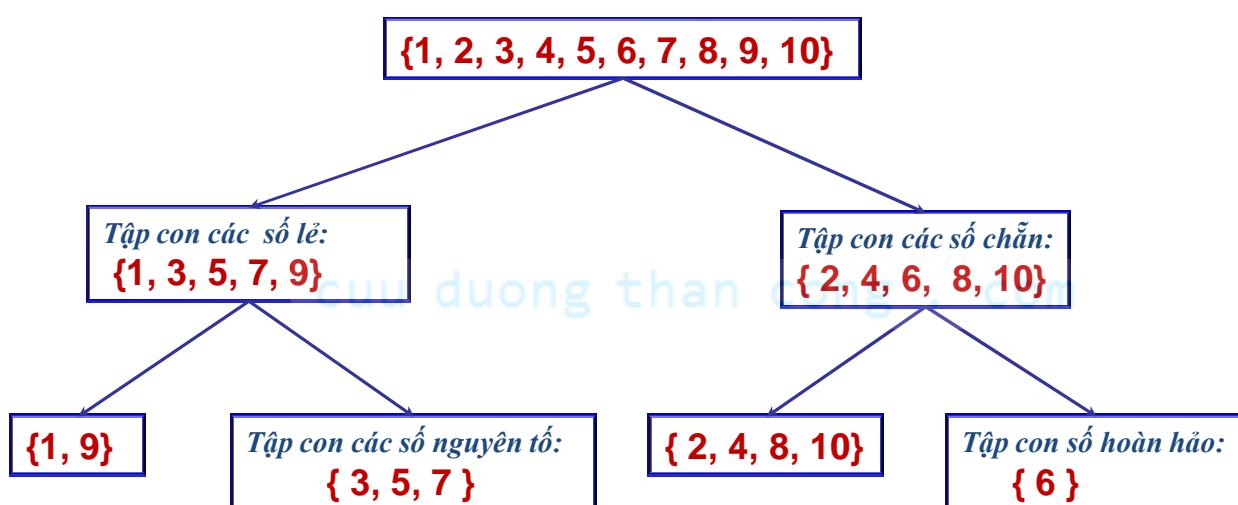
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

13

cuu duong than cong . com

Cây phân hoạch tập hợp

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

14

4.1. Định nghĩa và khái niệm

4.1.1. Định nghĩa

4.1.2. Các thuật ngữ

4.1.3. Cây có thứ tự

4.1.4. Cây có nhãn

4.1.5. ADT cây

4.1.2. Các thuật ngữ chính

- Nút - node
- Gốc - root
- Lá - leaf
- Con - child
- Cha - parent
- Tổ tiên - ancestors
- Hậu duệ - descendants
- Anh em - sibling
- Nút trong - internal node
- Chiều cao - height
- Chiều sâu - depth

Các thuật ngữ chính

- Nếu n_1, n_2, \dots, n_k là dãy nút trên cây sao cho n_i là cha của n_{i+1} với $1 \leq i < k$, thì dãy này được gọi là **đường đi** (path) từ nút n_1 tới nút n_k . **Độ dài** (length) của đường đi là bằng số lượng nút trên đường đi trừ bớt 1. Như vậy đường đi độ dài 0 là đường đi từ một nút đến chính nó.
- Nếu có đường đi từ nút a tới nút b , thì a được gọi là **tổ tiên** (ancestor) của b , còn b được gọi là **hậu duệ** (descendant) của a .
- Tổ tiên (hậu duệ) của một nút khác với chính nó được gọi là tổ tiên (hậu duệ) chính thường (proper). Trong cây, gốc là nút không có tổ tiên chính thường và mọi nút khác trên cây đều là hậu duệ chính thường của nó.
- Một nút không có hậu duệ chính thường được gọi là **lá** (leaf).
- Các nút có cùng cha được gọi là **anh em** (sibling).
- **Cây con** (subtree) của một cây là một nút cùng với tất cả các hậu duệ của nó.
- **Chiều cao** (height) của nút trên cây là bằng độ dài của đường đi dài nhất từ nút đó đến lá cộng 1. Chiều cao của cây (height of a tree) là chiều cao của gốc. **Độ sâu/mức** (depth/level) của nút là bằng 1 cộng với độ dài của đường đi duy nhất từ gốc đến nó.

1/28/2013

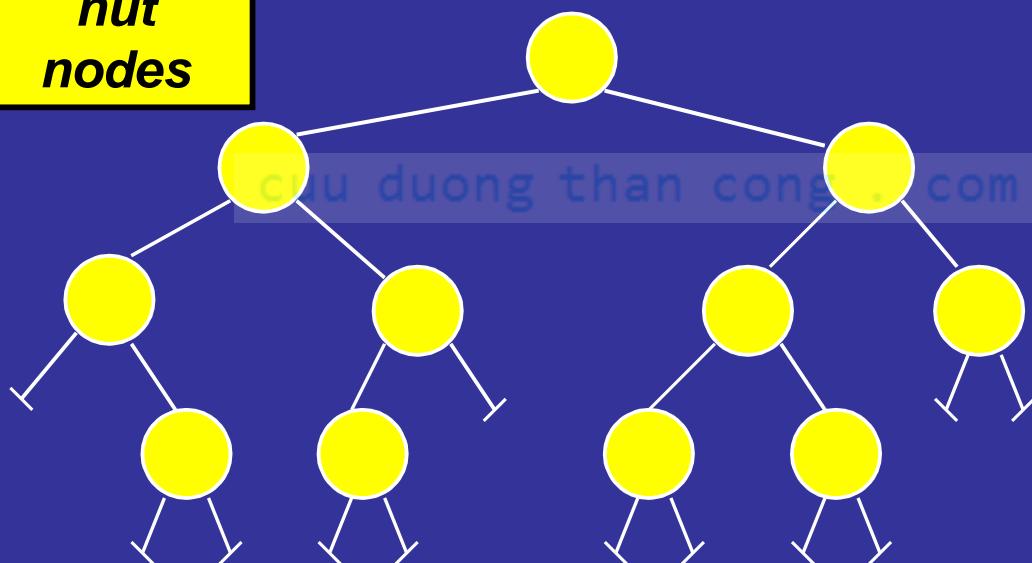
CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

17

cuu duong than cong . com

Thuật ngữ

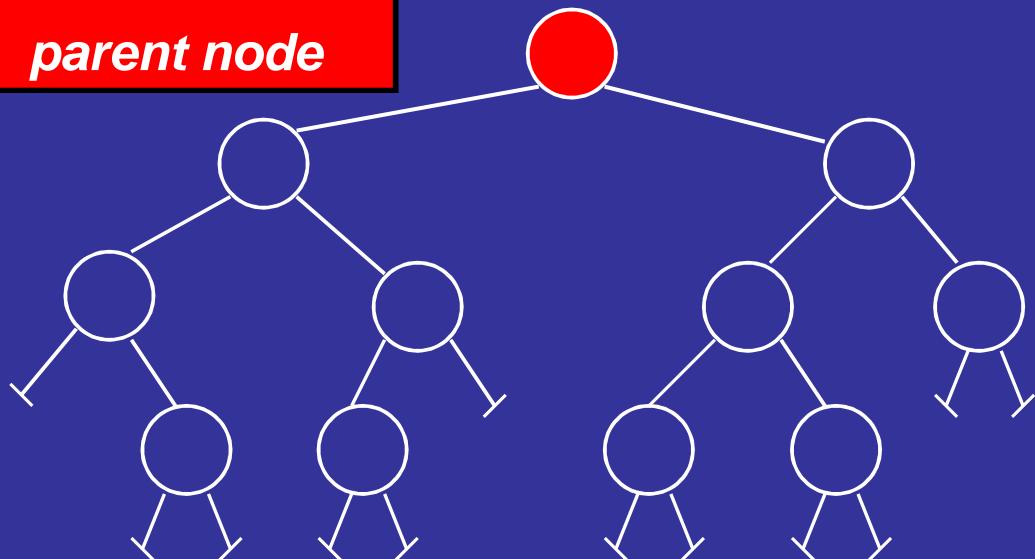
nút
nodes

Thuật ngữ

Nút cha

parent node

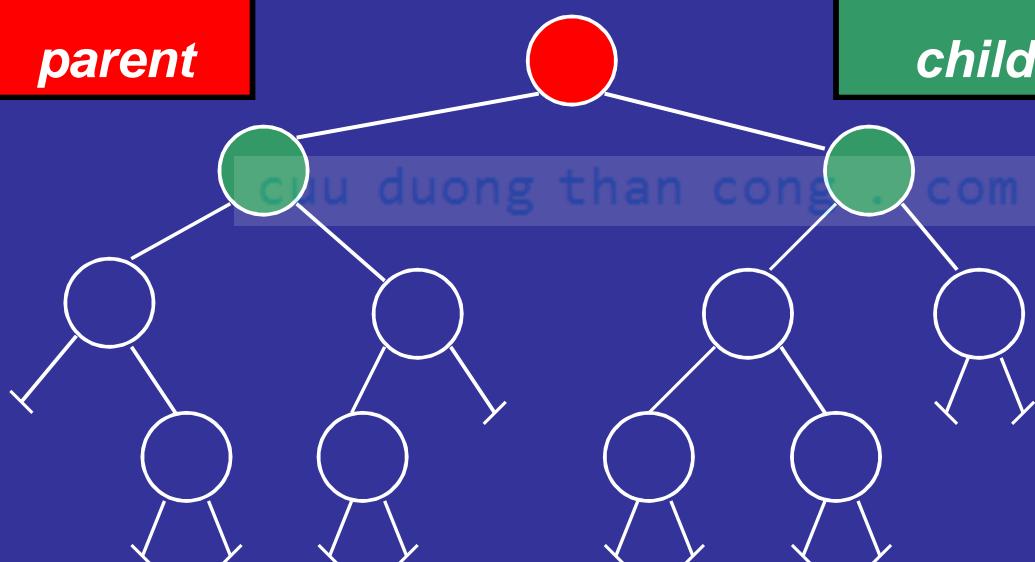
Thuật ngữ

cha

parent

con

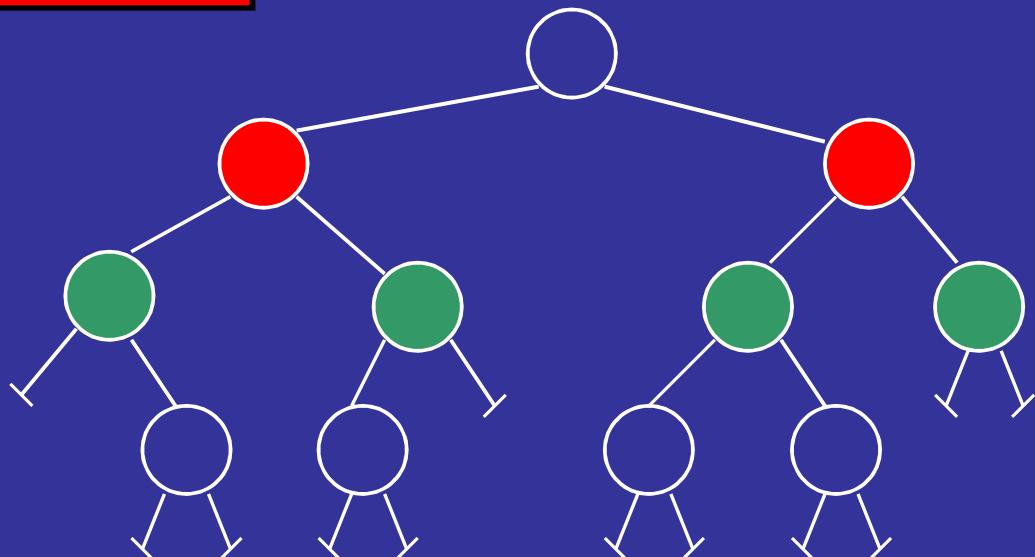
child

Thuật ngữ

cha

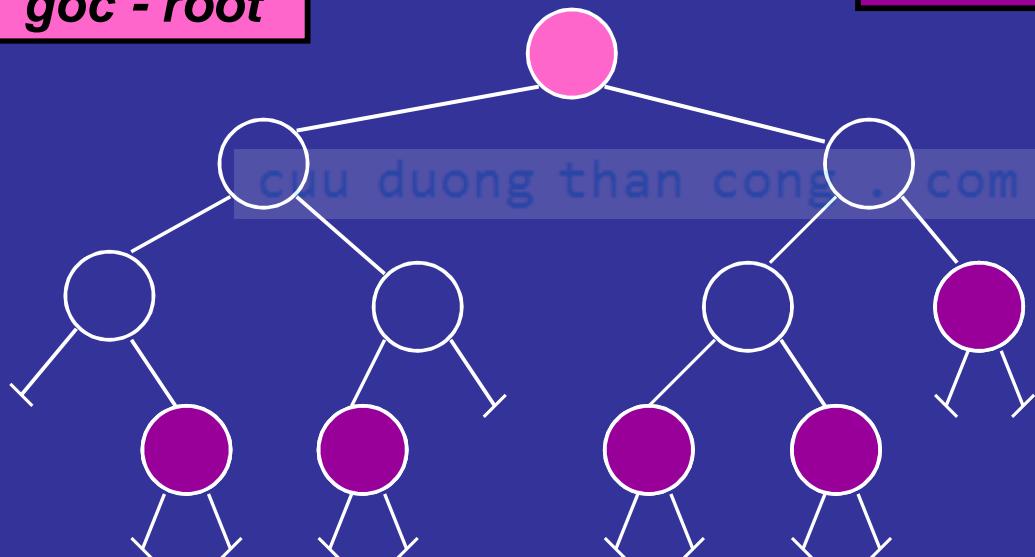
con

Thuật ngữ

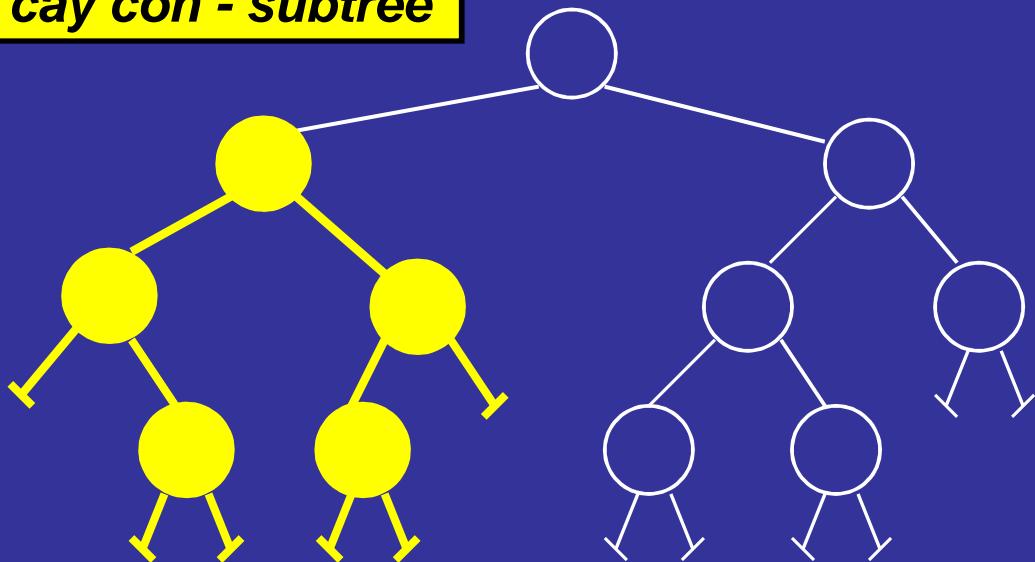
gốc - root

lá - leaf

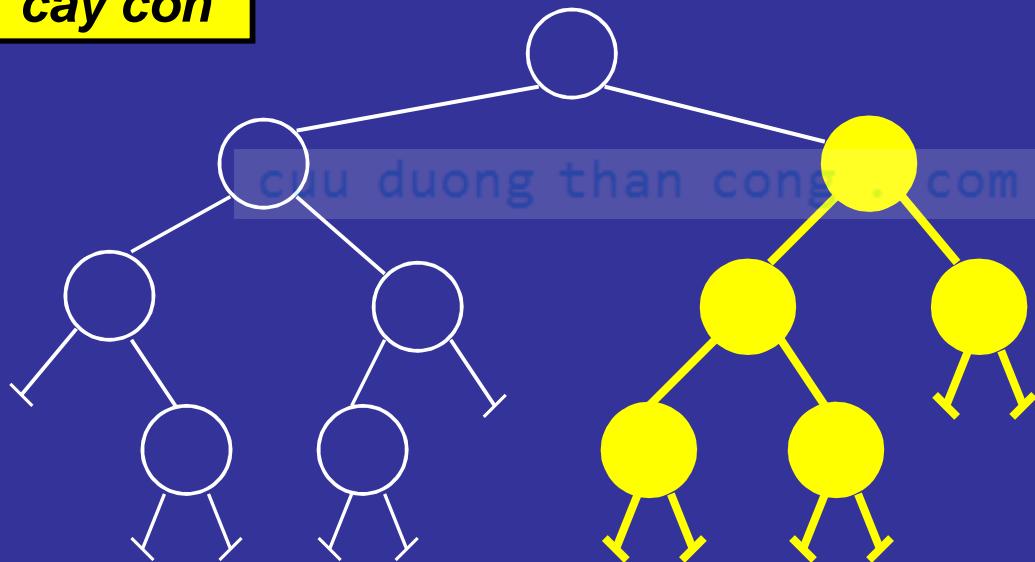
Thuật ngữ

cây con - subtree

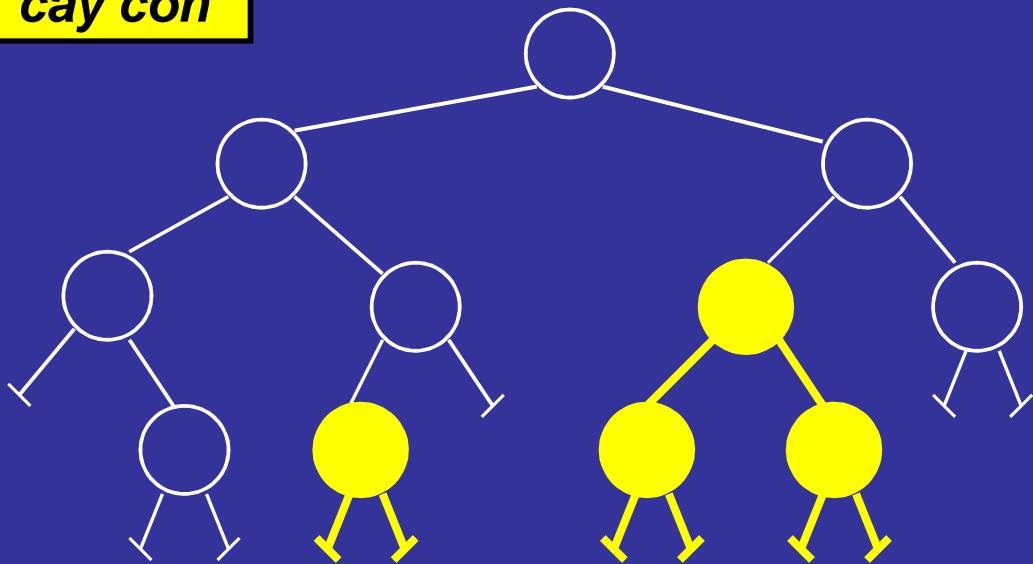
Thuật ngữ

cây con

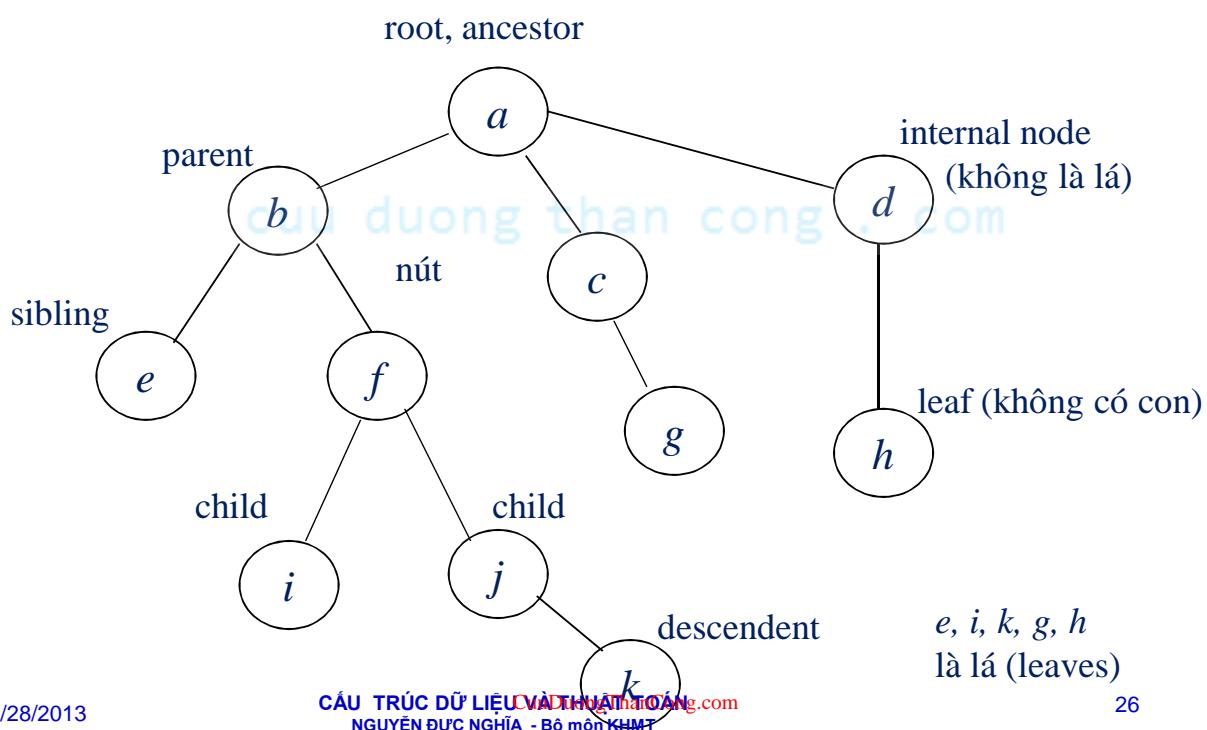

Thuật ngữ

cây con

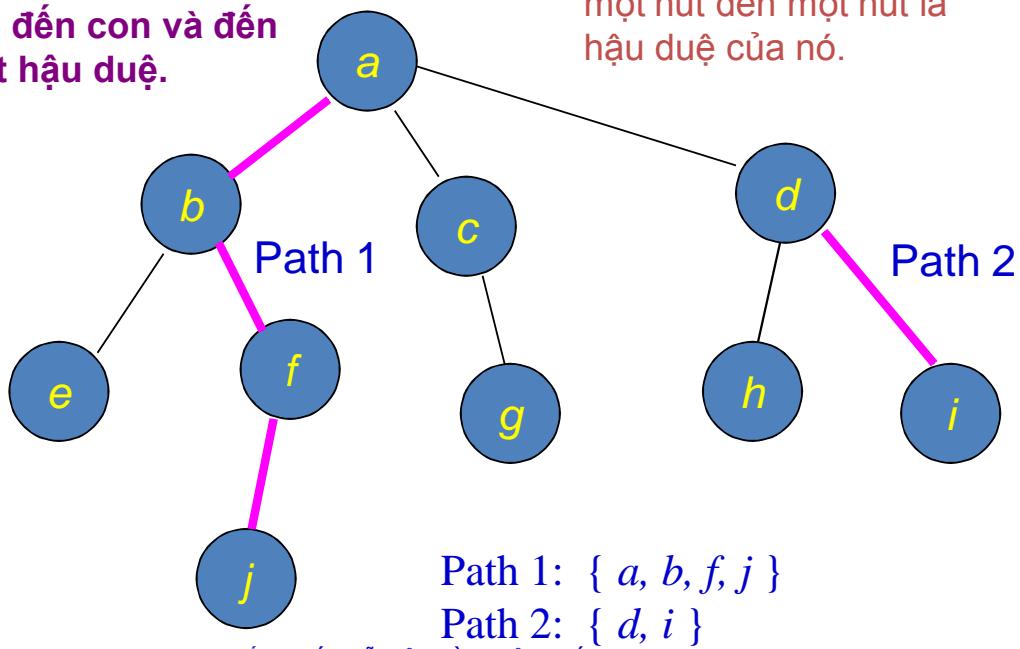
Các thuật ngữ với cây có gốc

Đường đi trên cây

Từ cha đến con và đến các nút hậu duệ.

Có duy nhất 1 đường đi từ một nút đến một nút là hậu duệ của nó.

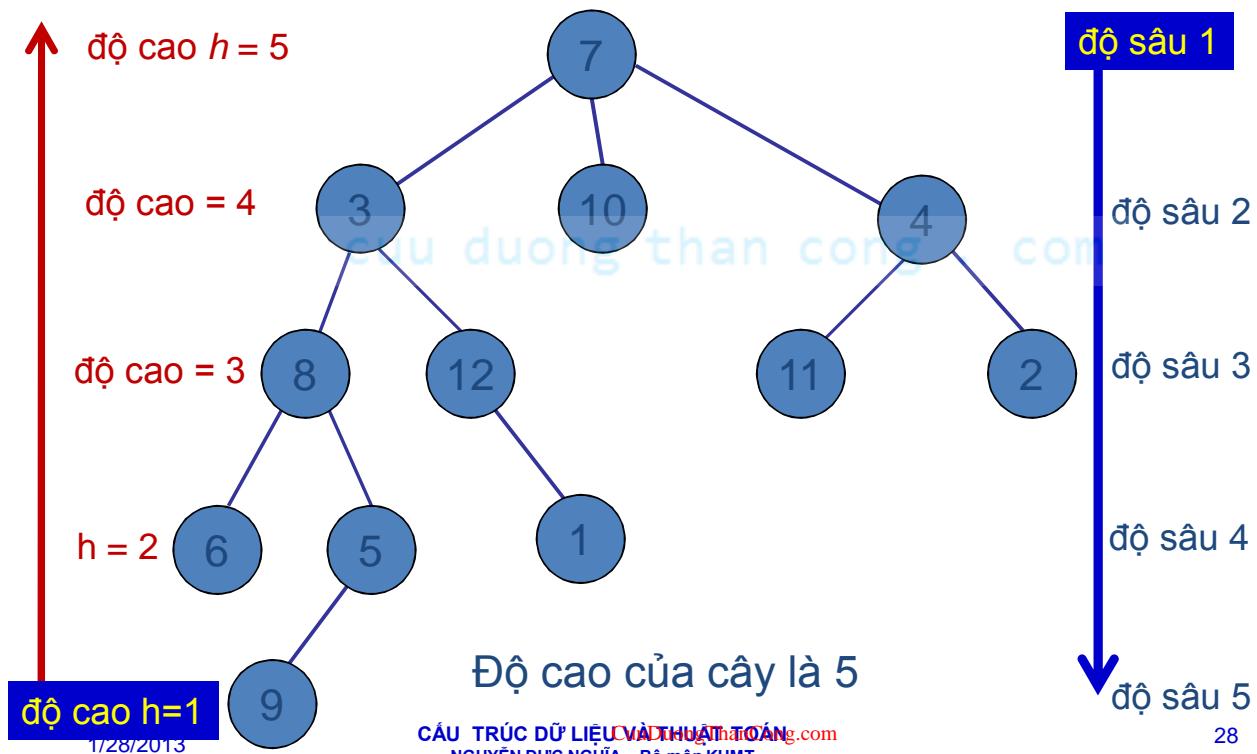
1/28/2013

27

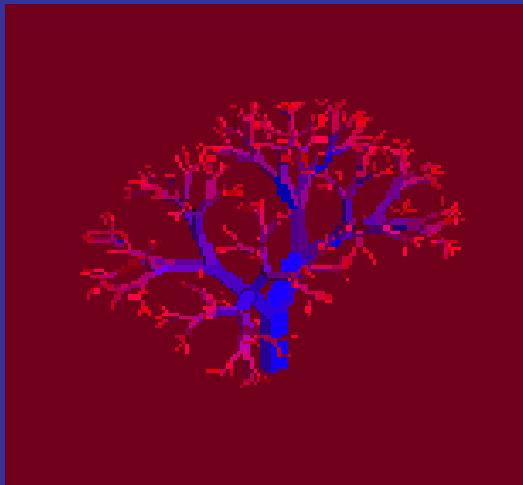
CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

cuu duong than cong . com

Độ cao (height) và độ sâu/mức (depth/level)

How We View a Tree

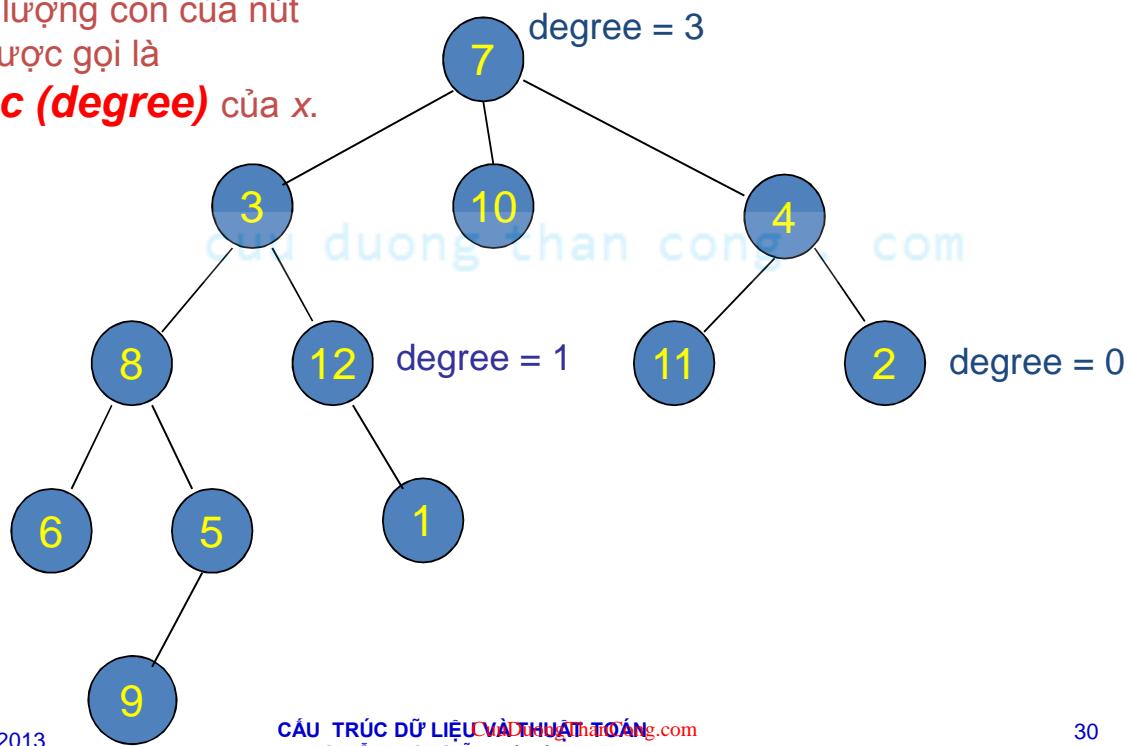
Nature Lovers View

Computer Scientists View

Bậc (Degree)

Số lượng con của nút
x được gọi là
bậc (degree) của x.

4.1. Định nghĩa và khái niệm

4.1.1. Định nghĩa

4.1.2. Các thuật ngữ

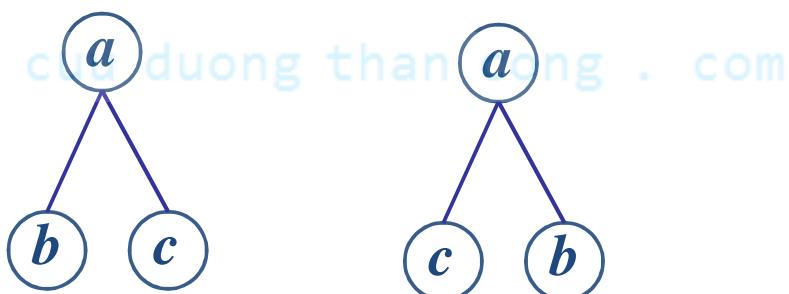
4.1.3. Cây có thứ tự

4.1.4. Cây có nhãn

4.1.5. ADT cây

4.1.3. Cây có thứ tự - Ordered Tree

- Thứ tự của các nút
- Các con của một nút thường được xếp thứ tự *từ trái sang phải*. Như vậy hai cây trong hình sau đây là **khác nhau**, bởi vì hai con của nút *a* xuất hiện trong hai cây theo thứ tự khác nhau:

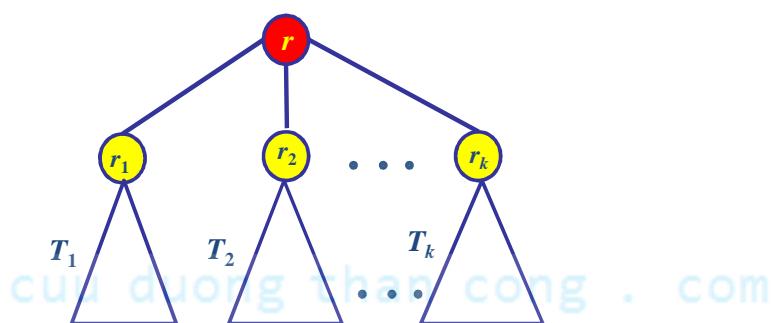

- Cây với các nút được xếp thứ tự được gọi là **cây có thứ tự**. Ta sẽ xét chủ yếu là cây có thứ tự. Vì vậy, tiếp theo thuật ngữ cây là để chỉ cây có thứ tự. Khi muốn khẳng định là không quan tâm đến thứ tự, ta sẽ phải nói rõ là **cây không có thứ tự**.

Xếp thứ tự các nút

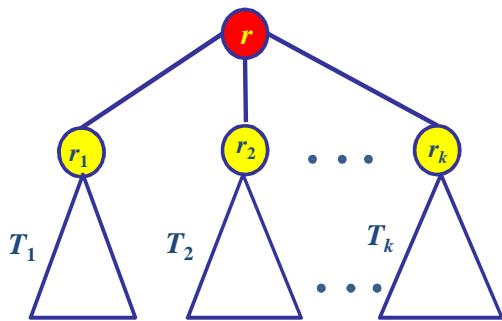
- Ta có thể xếp thứ tự các nút của cây theo nhiều cách. Có ba thứ tự quan trọng nhất, đó là **Thứ tự trước**, **Thứ tự sau** và **Thứ tự giữa** (**Preorder**, **Postorder**, và **Inorder**)
- Các thứ tự này được định nghĩa một cách đệ qui như sau
 - Nếu cây T là rỗng, thì danh sách rỗng là danh sách theo thứ tự trước, thứ tự sau và thứ tự giữa của cây T .
 - Nếu cây T có một nút, thì nút đó chính là danh sách theo thứ tự trước, thứ tự sau và thứ tự giữa của cây T .
 - Trái lại, giả sử T là cây có gốc r với các cây con là T_1, T_2, \dots, T_k .

Duyệt theo thứ tự trước - Preorder Traversal

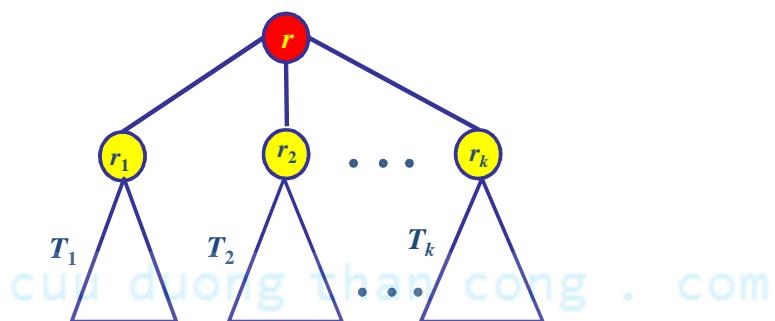
- Thứ tự trước** (hay duyệt theo thứ tự trước - *preorder traversal*) của các nút của T là:
 - Gốc r của T ,
 - tiếp đến là các nút của T_1 theo thứ tự trước,
 - tiếp đến là các nút của T_2 theo thứ tự trước,
 - ...
 - và cuối cùng là các nút của T_k theo thứ tự trước.

Duyệt theo thứ tự sau - Postorder Traversal

- Thứ tự sau của các nút của cây T là:
 - Các nút của T_1 theo thứ tự sau,
 - tiếp đến là các nút của T_2 theo thứ tự sau,
 - ...
 - các nút của T_k theo thứ tự sau,
 - sau cùng là nút gốc r .

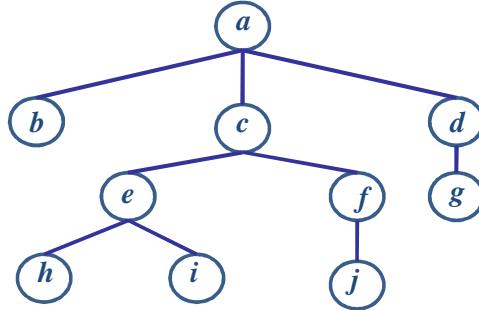
Duyệt theo thứ tự giữa - Inorder Traversal

- Thứ tự giữa** của các nút của cây T là:
 - Các nút của T_1 theo thứ tự giữa,
 - tiếp đến là nút gốc r ,
 - tiếp theo là các nút của T_2, \dots, T_k , mỗi nhóm nút được xếp theo thứ tự giữa.

Thuật toán duyệt theo thứ tự trước - Preorder Traversal

```
void PREORDER ( nodeT r )
{
(1) Đưa ra  $r$ ;
(2) for (mỗi con  $c$  của  $r$ , nếu có, theo thứ tự từ trái sang) do
    PREORDER( $c$ );
}
```

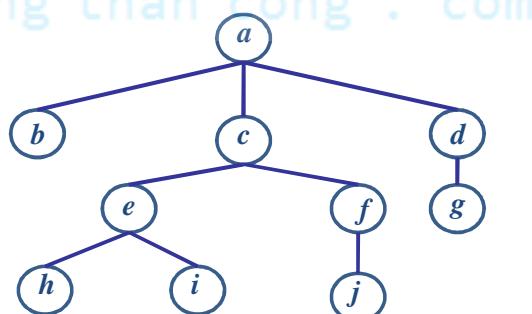

- **Ví dụ:** Thứ tự trước của các đỉnh của cây trên hình vẽ là $a, b, c, e, h, i, f, j, d, g$

Thuật toán duyệt theo thứ tự sau - Postorder Traversal

- Thuật toán duyệt theo thứ tự sau thu được bằng cách đảo ngược hai thao tác (1) và (2) trong PREORDER:

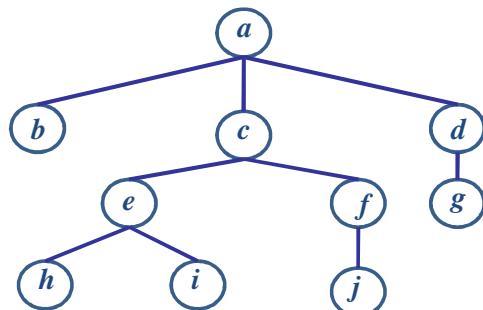
```
void POSTORDER ( nodeT r )
{
    for (mỗi con  $c$  của  $r$ , nếu có, theo thứ tự từ trái sang) do
        POSTORDER( $c$ );
    Đưa ra  $r$ ;
}
```


- **Ví dụ:** Dãy các đỉnh được liệt kê theo **thứ tự sau** của cây trong hình vẽ là: $b, h, i, e, j, f, c, g, d, a$

Thuật toán duyệt theo thứ tự giữa - Inorder Traversal

```
void INORDER (nodeT r )  
{  
    if ( r là lá ) Đưa ra r;  
    else  
    {  
        INORDER( con trái nhất của r);  
        Đưa ra r;  
        for (mỗi con c của r, ngoại trừ con trái nhất, theo thứ tự từ trái sang) do  
            INORDER(c);  
    }  
}
```


- **Ví dụ:** Dãy các đỉnh của cây trong hình vẽ được liệt kê theo thứ tự giữa:

b, a, h, e, i, c, j, f, g, d

1/28/2013

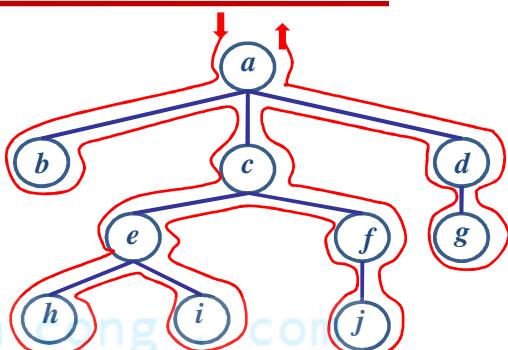
CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHTN

39

cuu duong thanh cong . com

Xếp thứ tự các nút

- Để nhớ cách đưa ra các nút theo ba thứ tự vừa trình bày hãy hình dung là ta đi vòng quanh bên ngoài cây bắt đầu từ gốc, ngược chiều kim đồng hồ và sát theo cây nhất. Chẳng hạn, đường đi đó đối với cây trong các ví dụ đã xét trên là như sau:

- Đối với **thứ tự trước**, ta *đưa ra nút mỗi khi đi qua nó*.
- Đối với **thứ tự sau**, ta *đưa ra nút khi qua nó ở lần cuối trước khi quay về cha của nó*.
- Đối với **thứ tự giữa**, ta *đưa ra lá ngay khi đi qua nó, còn những nút trong được đưa ra khi lần thứ hai được đi qua*.
- Chú ý rằng các lá được xếp thứ tự từ trái sang phải như nhau trong cả ba cách sắp xếp.

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHTN

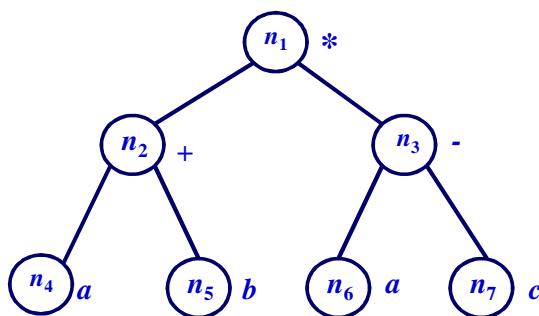
40

4.1.4. Cây có nhãn (Labeled Tree)

- Thông thường người ta gán cho mỗi nút của cây một nhãn (*label*) hoặc một giá trị, cũng tương tự như chúng ta đã gán mỗi nút của danh sách với một phần tử. Nghĩa là, nhãn của nút không phải là tên gọi của nút mà là giá trị được cất giữ trong nó. Trong một số ứng dụng ta có thể thay đổi nhãn của nút mà tên của nó vẫn được giữ nguyên.

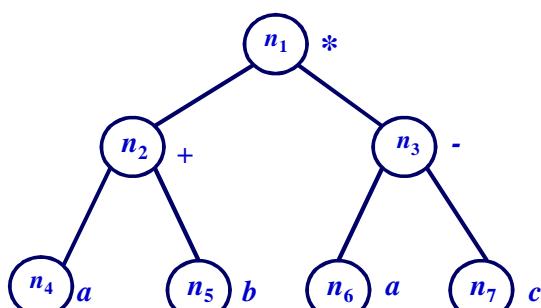
- Ví dụ:** Xét cây có 7 nút n_1, \dots, n_7 . Ta gán nhãn cho các nút như sau:

- Nút n_1 có nhãn *;
- Nút n_2 có nhãn +;
- Nút n_3 có nhãn -;
- Nút n_4 có nhãn a ;
- Nút n_5 có nhãn b ;
- Nút n_6 có nhãn a ;
- Nút n_7 có nhãn c .

Cây biểu thức (Expression Tree)

- Cây trong ví dụ vừa nêu có tên gọi là cây biểu thức $(a+b)*(a-c)$
- Qui tắc để cây có nhãn biểu diễn một biểu thức là:**
 - Mỗi nút lá có nhãn là toán hạng và chỉ gồm một toán hạng đó. Ví dụ nút n_4 biểu diễn biểu thức a .
 - Mỗi nút trong n được gán nhãn là phép toán. Giả sử n có nhãn là phép toán hai ngôi q , như + hoặc *, và con trái biểu diễn biểu thức E_1 và con phải biểu diễn biểu thức E_2 . Khi đó n biểu diễn biểu thức $(E_1) q (E_2)$. Ta có thể bỏ dấu ngoặc nếu như điều đó là không cần thiết.
- Ví dụ:**
 - Nút n_2 chứa toán hạng + và con trái và con phải của nó là a và b . Vì thế n_2 biểu diễn $(a) + (b)$, hay $a+b$.

4.1. Định nghĩa và khái niệm

- 4.1.1. Định nghĩa
- 4.1.2. Các thuật ngữ
- 4.1.3. Cây có thứ tự
- 4.1.4. Cây có nhãn

4.1.5. ADT cây

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

43

cuu duong than cong . com

4.1.5. ADT Cây

- Trong chương này chúng ta tìm hiểu cây vừa như là kiểu dữ liệu trừu tượng vừa như là kiểu dữ liệu. Một trong những ứng dụng quan trọng của cây là nó được dùng để thiết kế và cài đặt nhiều kiểu dữ liệu trừu tượng quan trọng khác như "Cây tìm kiếm nhị phân", "Tập hợp",....
- Cũng như danh sách, đối với cây cũng có thể xét rất nhiều phép toán làm việc với nó. Dưới đây ta chỉ kể ra một số phép toán cơ bản.

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

44

4.1.5. ADT Cây

- **parent(n, T)**. Hàm này trả lại cha của nút n trong cây T . Nếu n là gốc (nó không có cha), trả lại Λ . Theo nghĩa này, Λ là nút rỗng ("null node") dùng để báo hiệu rằng chúng ta sẽ dời khỏi cây.
- **leftmost_child(n, T)** trả lại con trái nhất của nút n trong cây T , và trả lại Λ nếu n là lá (không có con).
- **right_sibling(n, T)** trả lại em bên phải của nút n trong cây T (được định nghĩa như là nút m có cùng cha là p giống như n sao cho m nằm sát bên phải của n trong danh sách sắp thứ tự các con của p).
 - Ví dụ, với cây trong slide gần nhất:
 - $\text{leftmost_child}(n_2) = n_4$;
 - $\text{right_sibling}(n_4) = n_5$, và $\text{RIGHT_SIBLING}(n_5) = \Lambda$.

4.1.5. ADT Cây

- **label(n, T)** trả lại nhãn của nút n trong cây T . Tuy nhiên, ta không đòi hỏi cây nào cũng có nhãn.
- **createi(v, T_1, T_2, \dots, T_i)** là họ các hàm, mỗi hàm cho một giá trị của $i = 0, 1, 2, \dots$ createi tạo một nút mới r với nhãn v và gắn cho nó i con, với các con là các gốc của cây T_1, T_2, \dots, T_i , theo thứ tự từ trái sang. Trả lại cây với gốc r . Chú ý, nếu $i = 0$, thì r vừa là lá vừa là gốc.
- **root(T)** trả lại nút là gốc của cây T , hoặc Λ nếu T là cây rỗng.
- **makenull(T)** biến T thành cây rỗng.

Biểu diễn cây

- Có nhiều cách biểu diễn cây. Ta giới thiệu qua về ba cách biểu diễn cơ bản:
 - dùng mảng (Array Representation)
 - danh sách các con (Lists of Children)
 - dùng con trái và em phải (The Leftmost-Child, Right-Sibling Representation)

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

47

cuu duong than cong . com

Biểu diễn cây dùng mảng

- Giả sử T là cây với các nút đặt tên là $1, 2, \dots, n$. Cách đơn giản để biểu diễn T là hỗ trợ thao tác **parent** bởi danh sách tuyến tính A trong đó mỗi phần tử $A[i]$ chứa con trỏ đến cha của nút i . Riêng gốc của T có thể phân biệt bởi con trỏ rỗng.
- Khi dùng mảng, ta đặt $A[i] = j$ nếu nút j là cha của nút i , và $A[i] = 0$ nếu nút i là gốc.
- Cách biểu diễn này dựa trên cơ sở là mỗi nút của cây (ngoại trừ gốc) đều có duy nhất một cha. Với cách biểu diễn này cha của một nút có thể xác định trong thời gian hằng số. Đường đi từ một nút đến tổ tiên của chúng (kể cả đến gốc) có thể xác định dễ dàng:
$$n \leftarrow \text{parent}(n) \leftarrow \text{parent}(\text{parent}(n)) \leftarrow \dots$$
- Ta cũng có thể đưa thêm vào mảng $L[i]$ để hỗ trợ việc ghi nhận nhãn cho các nút, hoặc biến mỗi phần tử $A[i]$ thành bản ghi gồm hai trường: biến nguyên ghi nhận cha và nhãn.

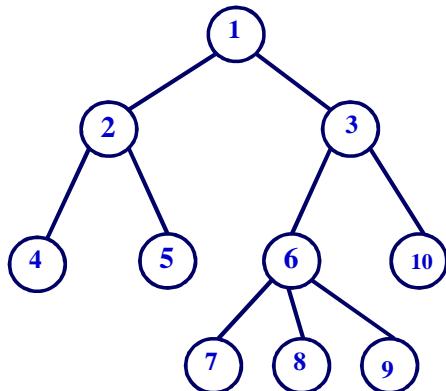
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

48

Biểu diễn cây dùng mảng

- Ví dụ

A

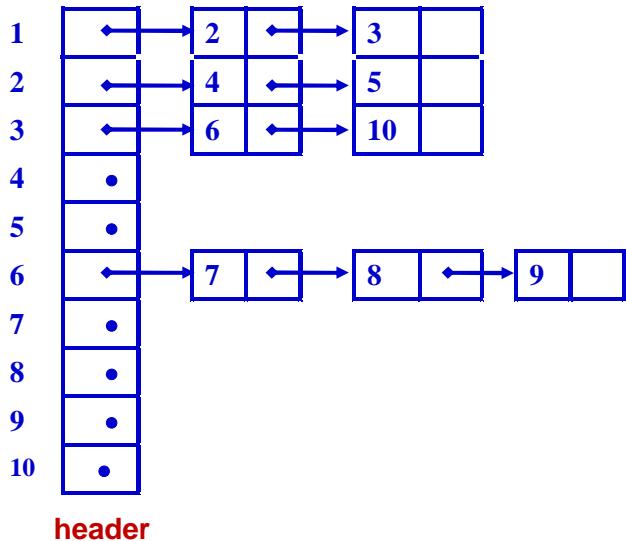
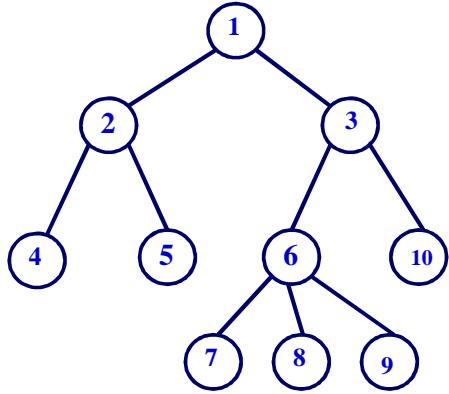
0	1	1	2	2	3	6	6	6	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

- Hạn chế:** Cách dùng con trỏ cha không thích hợp cho các thao tác với con. Cho nút n , ta sẽ mất nhiều thời gian để xác định các con của n , hoặc chiều cao của n . Hơn nữa biểu diễn bởi con trỏ cha không cho ta thứ tự của các nút con. Vì thế các phép toán như **leftmost_child** và **right_sibling** là không xác định được. Do đó cách biểu diễn này chỉ dùng trong một số trường hợp nhất định.

Danh sách các con (Lists of Children)

- Trong cách biểu diễn này, với mỗi nút của cây ta cất giữ một danh sách các con của nó.
- Danh sách con có thể biểu diễn bởi một trong những cách biểu diễn danh sách đã trình bày trong chương trước.
- Tuy nhiên, để ý rằng số lượng con của các nút là rất khác nhau, nên danh sách mốc nối thường là lựa chọn thích hợp nhất.

Danh sách các con (Lists of Children)

- Có mảng con trỏ đến đầu các danh sách con của các nút $1, 2, \dots, 10$:
 $\text{header}[i]$ trỏ đến danh sách con của nút i .

Danh sách các con (Lists of Children)

- Ví dụ:** Có thể sử dụng mô tả sau đây để biểu diễn cây

```
typedef ? NodeT; /* dấu ? cần thay bởi định nghĩa kiểu phù hợp */
typedef ? ListT; /* dấu ? cần thay bởi định nghĩa kiểu danh sách phù hợp */
typedef ? position;
typedef struct
{
    ListT header[maxNodes];
    labeltype labels[maxNodes];
    NodeT root;
} TreeT;
```

- Ta giả thiết rằng gốc của cây được cất giữ trong trường $root$ và 0 để thể hiện nút rỗng.

Cài đặt leftmost_child

- Dưới đây là minh họa cài đặt phép toán **leftmost_child**. Việc cài đặt các phép toán còn lại được coi là bài tập.

```
NodeT leftmost_child (NodeT n, TreeT T)
/* trả lại con trái nhất của nút n trong cây T */
{
    ListT L; /* danh sách các con của n */
    L = T.header[n];
    if (empty(L)) /* n là lá */
        return(0);
    else return(retrieve ( first(L), L));
}
```

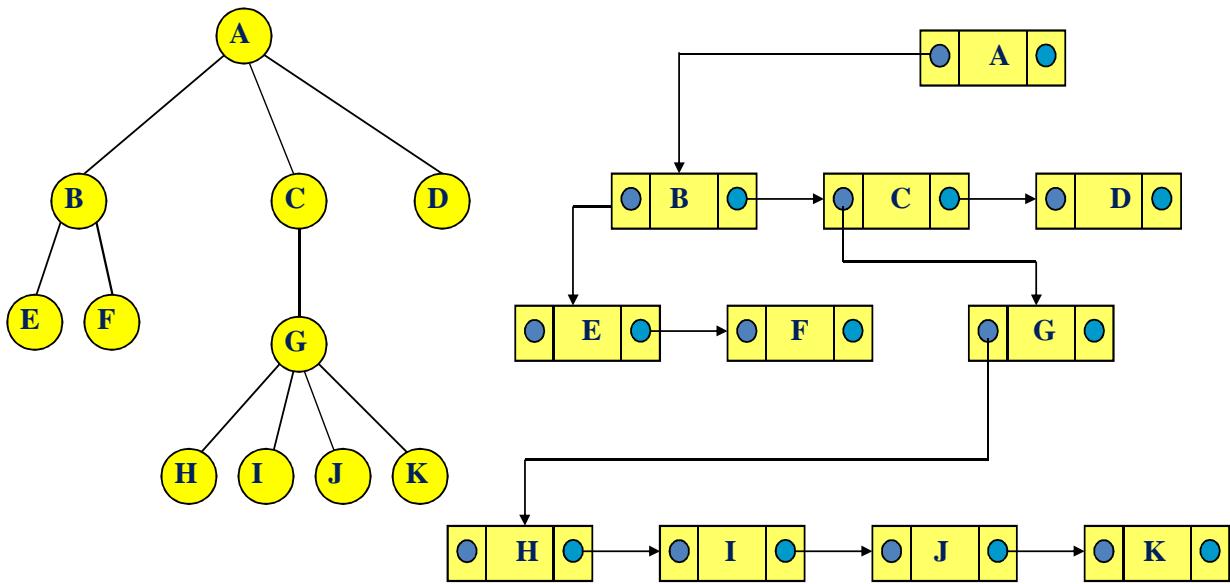
Dùng con trái và em kế cận phải (The Leftmost-Child, Right-Sibling Representation)

- Rõ ràng, mỗi một nút của cây chỉ có thể có:
 - hoặc là không có con, hoặc có đúng một nút con cực trái (con cả);
 - hoặc là không có em kế cận phải, hoặc có đúng một nút em kế cận phải (right-sibling).
- Vì vậy để biểu diễn cây ta có thể lưu trữ thông tin về con cực trái và em kế cận phải của mỗi nút. Ta có thể sử dụng mô tả sau:

```
struct Tnode
{
    char word[20];           // Dữ liệu cất giữ ở nút
    struct Tnode *leftmost_child;
    struct Tnode *right_sibling;
};

typedef struct Tnode treeNode;
treeNode Root;
```

Biểu diễn cây bởi con trái và em kè cận phải

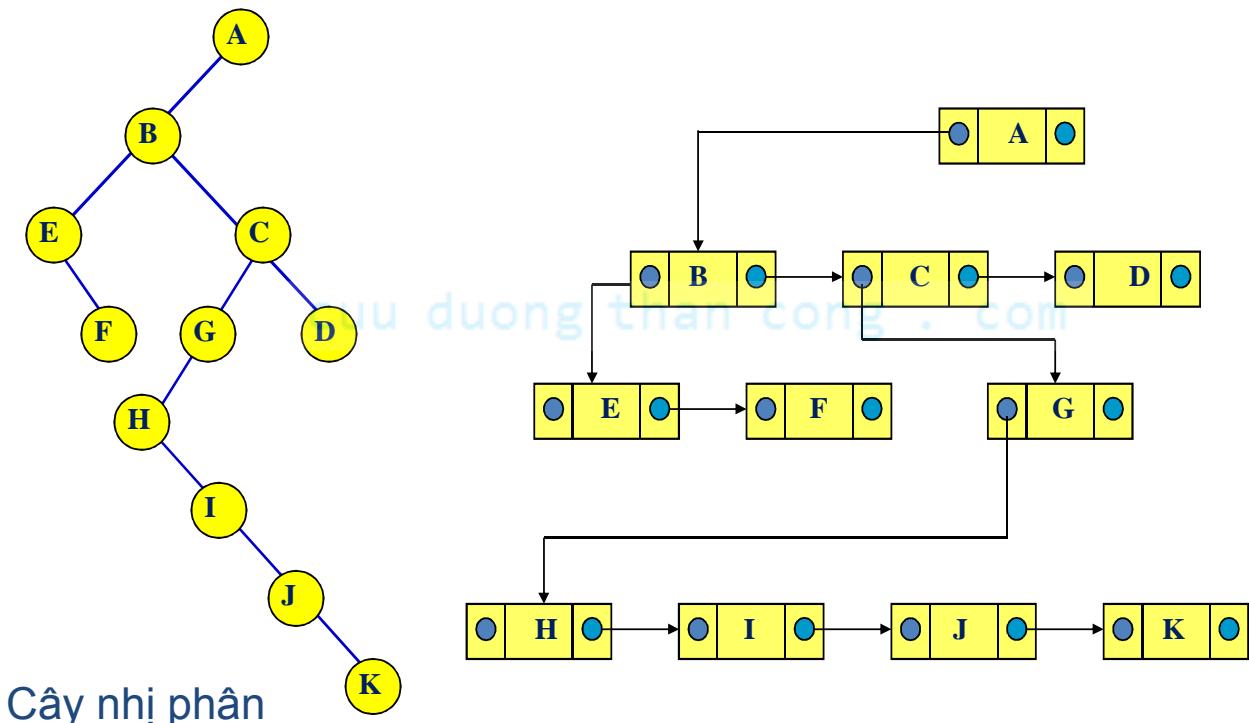
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

55

cuu duong than cong . com

Biểu diễn cây tổng quát bởi cây nhị phân (con trái và con phải=em kè cận phải)

Cây nhị phân

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

56

Dùng con trái và em kế cận phải (The Leftmost-Child, Right-Sibling Representation)

- Với cách biểu diễn này, các thao tác cơ bản dễ dàng cài đặt. Duy chỉ có thao tác **parent** là đòi hỏi phải duyệt danh sách nên không hiệu quả. Trong trường hợp phép toán này phải dùng thường xuyên, người ta chấp nhận bổ sung thêm 1 trường nữa vào bản ghi để lưu cha của nút.

4.2. CÂY NHỊ PHÂN

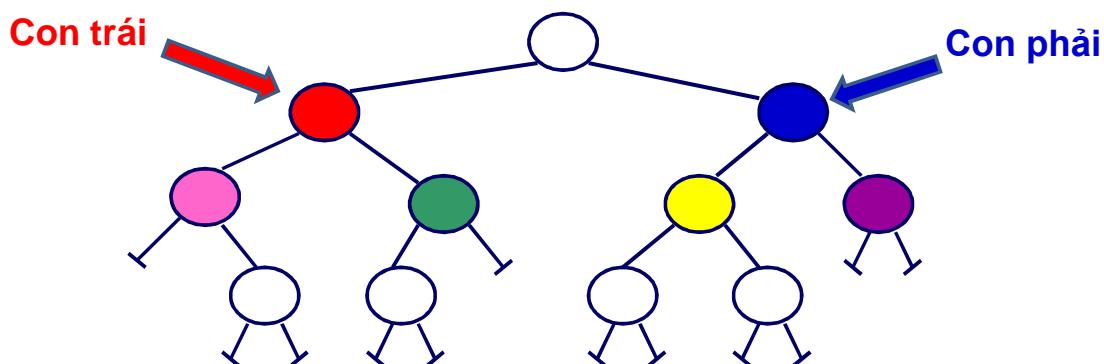
4.2.1. Định nghĩa và tính chất

4.2.2. Biểu diễn cây nhị phân

4.2.3. Duyệt cây nhị phân

4.2.1. Định nghĩa cây nhị phân - Binary Tree

- Định nghĩa.** Cây nhị phân là cây mà mỗi nút có nhiều nhất là hai con.
 - Vì mỗi nút chỉ có không quá hai con, nên ta sẽ gọi chúng là **con trái** và **con phải** (*left and right child*).
 - Như vậy mỗi nút của cây nhị phân hoặc là **không có con**, hoặc **chỉ có con trái**, hoặc **chỉ có con phải**, hoặc có cả con trái và con phải.

1/28/2013

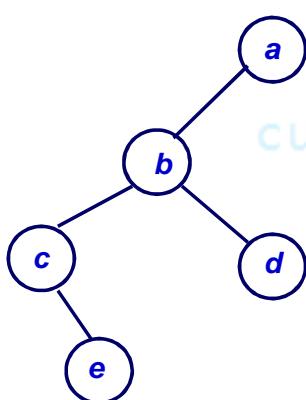
CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

59

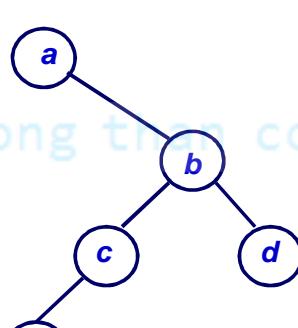
cuu duong than cong . com

Chú ý

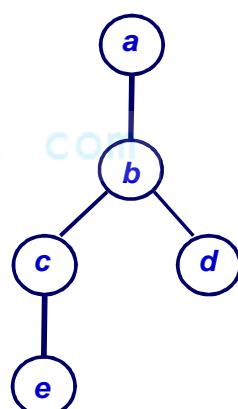
- Vì ta phân biệt con trái và con phải, nên khái niệm cây nhị phân là không trùng với cây có thứ tự định nghĩa ở 4.1.
- Ví dụ:**

Cây nhị phân T_1

Cây nhị phân T_2

Cây tổng quát

- Vì thế, chúng ta sẽ không so sánh cây nhị phân với cây tổng quát

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

60

Tính chất của cây nhị phân

- **Bổ đề 1.**
 - (i) Số đỉnh lớn nhất ở trên mức i của cây nhị phân là 2^{i-1} , $i \geq 1$.
 - (ii) Một cây nhị phân với chiều cao k có không quá $2^k - 1$ nút, $k \geq 1$.
 - (iii) Một cây nhị phân có n nút có chiều cao tối thiểu là $\lceil \log_2(n+1) \rceil$.
- **Chứng minh:**
- (i) Bằng qui nạp theo i .
 - **Cơ sở:** Gốc là nút duy nhất trên mức $i=1$. Như vậy số đỉnh lớn nhất trên mức $i=1$ là $2^0 = 2^{i-1}$.
 - **Chuyển qui nạp:** Giả sử với mọi j , $1 \leq j < i$, số đỉnh lớn nhất trên mức j là 2^{j-1} . Do số đỉnh trên mức $i-1$ là 2^{i-2} , mặt khác theo định nghĩa mỗi đỉnh trên cây nhị phân có không quá 2 con, ta suy ra số lượng nút lớn nhất trên mức i là không vượt quá $2 * 2^{i-2} = 2^{i-1}$.

Tính chất của cây nhị phân

- (ii) Số lượng nút lớn nhất của cây nhị phân chiều cao k là không vượt quá tổng số lượng nút lớn nhất trên các mức $i = 1, 2, \dots, k$, theo bổ đề 1, số này là không vượt quá
$$\sum_{i=1}^k 2^{i-1} = 2^k - 1.$$
- (iii) Cây nhị phân n nút có chiều cao thấp nhất k khi số lượng nút ở các mức $i = 1, 2, \dots, k$ đều là lớn nhất có thể được. Từ đó ta có:

$$n = \sum_{i=1}^k 2^{i-1} = 2^k - 1, \text{ suy ra } 2^k = n + 1, \text{ hay } k = \lceil \log_2(n+1) \rceil.$$

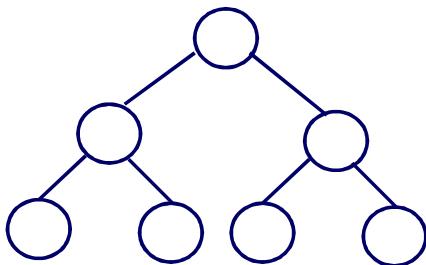
Cây nhị phân đầy đủ (full binary tree)

Định nghĩa. Cây nhị phân đầy đủ (Full Binary Trees) là cây nhị phân thỏa mãn

- mỗi nút lá đều có cùng độ sâu và
- các nút trong có đúng 2 con.

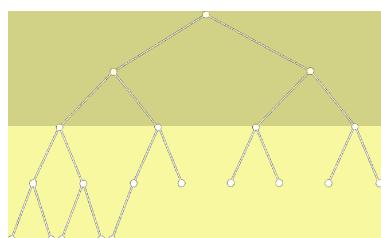
Bổ đề. Cây nhị phân đầy đủ với độ sâu n có $2^n - 1$ nút.

Chứng minh. Suy trực tiếp từ bổ đề 1.

Cây nhị phân hoàn chỉnh (Complete Binary Trees)

- **Định nghĩa.** Cây nhị phân hoàn chỉnh (Complete Binary Trees): Cây nhị phân độ sâu n thỏa mãn:
 - là cây nhị phân đầy đủ nếu không tính đến các nút ở độ sâu n , và
 - tất cả các nút ở độ sâu n là lệch sang trái nhất có thể được.
- **Bổ đề 3.** Cây nhị phân hoàn chỉnh độ sâu n có số lượng nút nằm trong khoảng từ 2^{n-1} đến $2^n - 1$.
- **Chứng minh.** Suy trực tiếp từ định nghĩa và bổ đề 1.

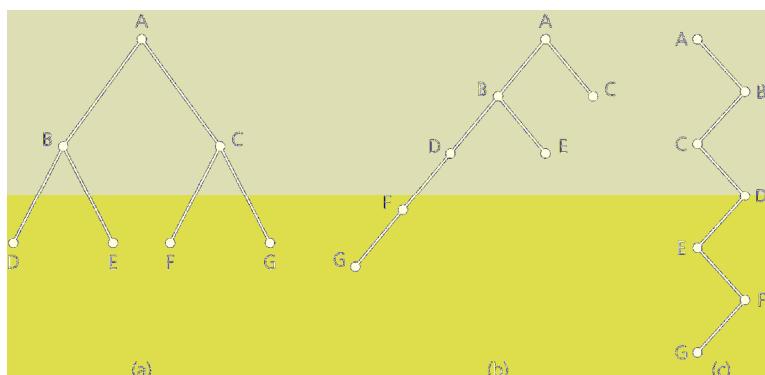

Ví dụ. Cây nhị phân hoàn chỉnh

Cây nhị phân cân đối (balanced binary tree)

- **Định nghĩa.** Cây nhị phân được gọi là *cân đối* (*balanced*) nếu chiều cao của cây con trái và chiều cao của cây con phải chênh lệch nhau không quá 1 đơn vị.
- Nhận xét:
 - Nếu cây nhị phân là đầy đủ thì nó là hoàn chỉnh
 - Nếu cây nhị phân là hoàn chỉnh thì nó là cân đối

Ví dụ:

1. Cây nào là đầy đủ?
2. Cây nào là hoàn chỉnh?
3. Cây nào là cân đối?

4.2. CÂY NHỊ PHÂN

4.2.1. Định nghĩa và tính chất

4.2.2. Biểu diễn cây nhị phân

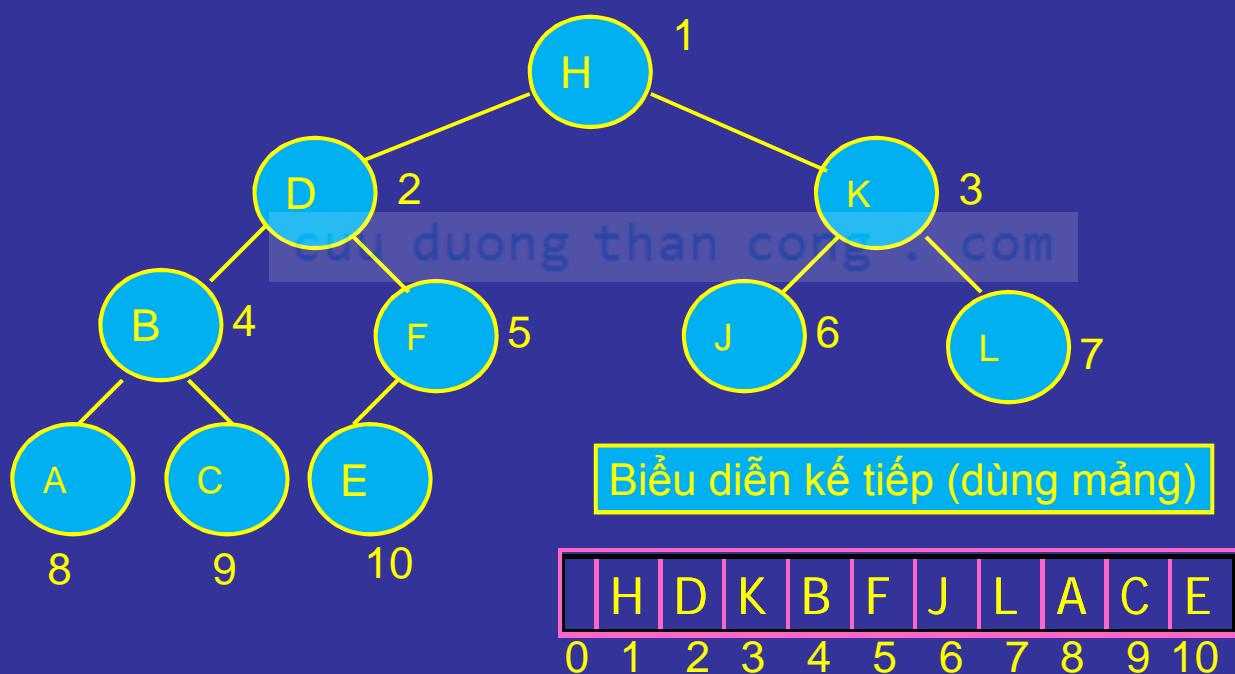
4.2.3. Duyệt cây nhị phân

4.2.2. Biểu diễn cây nhị phân

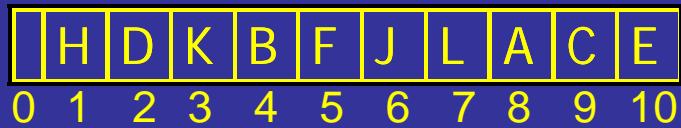
- Ta xét hai phương pháp:
 - Biểu diễn sử dụng mảng
 - Biểu diễn sử dụng con trỏ
- Biểu diễn sử dụng mảng: Hoàn toàn tương tự như trong cách biểu diễn cây tổng quát. Tuy nhiên, trong trường hợp cây nhị phân hoàn chỉnh, sử dụng cách biểu diễn này ta có thể cài đặt nhiều phép toán với cây rất hiệu quả.
- Xét cây nhị phân hoàn chỉnh T có n nút, trong đó mỗi nút chứa một giá trị. Gán tên cho các nút của cây nhị phân hoàn chỉnh T từ trên xuống dưới và từ trái qua phải bằng các số $1, 2, \dots, n$. Đặt tương ứng cây T với **mảng A** trong đó phần tử thứ i của A là giá trị cất giữ trong nút thứ i của cây T , $i = 1, 2, \dots, n$.

Biểu diễn mảng của cây nhị phân hoàn chỉnh

Complete Binary Tree

Cây nhị phân hoàn chỉnh - Complete Binary Tree

Để tìm	Sử dụng	Hạn chế
Con trái của A[i]	A[2*i]	$2*i \leq n$
Con phải của A[i]	A[2*i + 1]	$2*i + 1 \leq n$
Cha của A[i]	A[i/2]	$i > 1$
Gốc	A[1]	A khác rỗng
Thứ A[i] là lá?	True	$2*i > n$

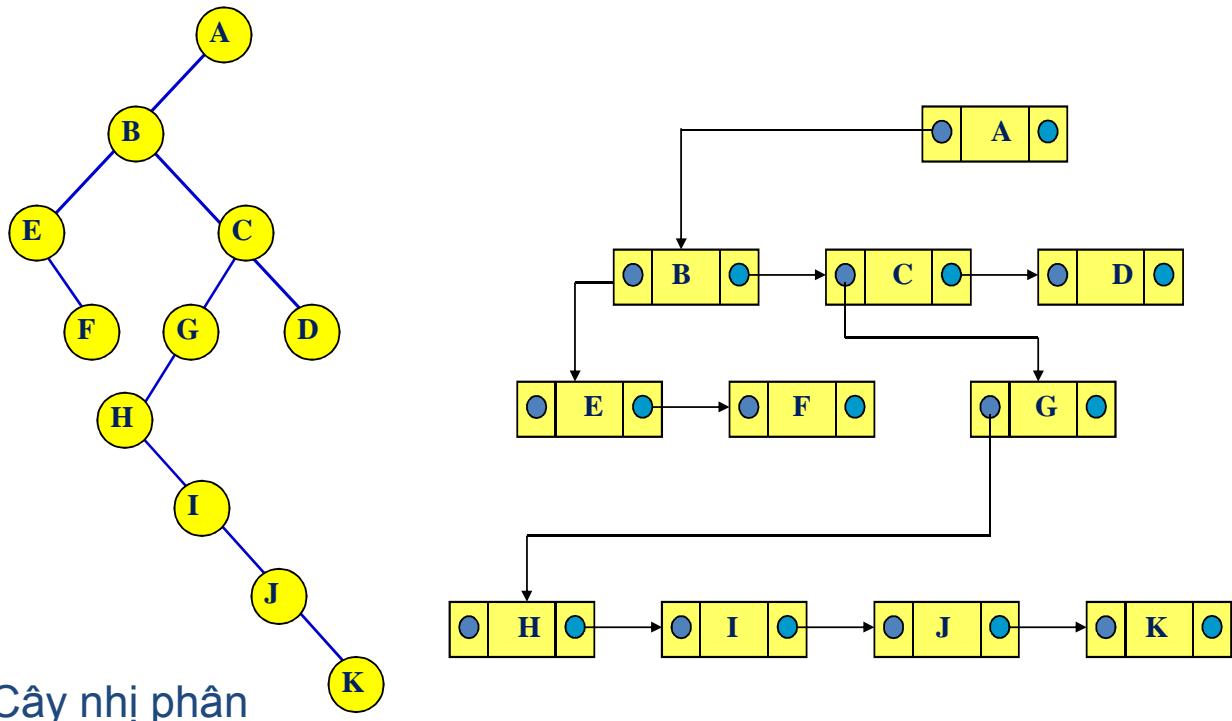
Biểu diễn cây nhị phân dùng con trỏ

Mỗi nút của cây sẽ có con trỏ đến con trái và con trỏ đến con phải:


```
struct Tnode {  
    DataType Item; // DataType - kiểu dữ liệu của phần tử  
    struct Tnode *left;  
    struct Tnode *right;  
};  
typedef struct Tnode treeNode;
```

Ví dụ

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

71

cuu duong than cong . com

Các phép toán cơ bản

```
struct Tnode
{ char word[20]; // Dữ liệu của nút
  struct Tnode * left;
  struct Tnode *right;
};

typedef struct Tnode treeNode;

treeNode* makeTreeNode(char *word);
treeNode *RandomInsert(treeNode* tree,char *word);
void freeTree(treeNode *tree);
void printPreorder(treeNode *tree);
void printPostorder(treeNode *tree);
void printInorder(treeNode *tree);
int countNodes(treeNode *tree);
int depth(treeNode *tree);
```

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

72

MakeNode

- Thông số: Dữ liệu của nút cần bổ sung
- Các bước:
 - phân bổ bộ nhớ cho nút mới
 - kiểm tra cấp phát bộ nhớ có thành công?
 - nếu đúng, đưa item vào nút mới
 - đặt con trỏ trái và phải bằng NULL
- trả lại: con trỏ đến (là địa chỉ của) nút mới

Cài đặt MakeNode

```
treeNode* makeTreeNode(char *word)
{
    treeNode* newNode = NULL;
    newNode = (treeNode*)malloc(sizeof(treeNode));
    if (newNode == NULL){
        printf("Out of memory\n");
        exit(1);
    }
    else {
        newNode->left = NULL;
        newNode->right= NULL;
        strcpy(newNode->word,word);
    }
    return newNode;
}
```

Cài đặt hàm tính số nút và độ sâu của cây

```
int countNodes(treeNode *tree) {  
/* the function counts the number of nodes of a tree*/  
    if( tree == NULL ) return 0;  
    else {  
        int ld = countNodes(tree->left);  
        int rd = countNodes(tree->right);  
        return 1+ld+rd;  
    }  
}  
  
int depth(treeNode *tree) {  
/* the function computes the depth of a tree */  
    if( tree == NULL ) return 0;  
    int ld = depth(tree->left);  
    int rd = depth(tree->right);  
/* if (ld > rd) return 1+ld; else return 1+rd; */  
    return 1 + (ld > rd ? ld : rd);  
}
```

Loại bỏ cây

```
void freeTree(treeNode *tree)  
{  
    if( tree == NULL ) return;  
    freeTree(tree->left);  
    freeTree(tree->right);  
    free(tree);  
    return;  
}
```

Duyệt cây nhị phân

- Duyệt cây nhị phân là cách duyệt có hệ thống các nút của cây. Tương tự cây tổng quát, ta xét ba thứ tự duyệt cây nhị phân:
- **Thứ tự trước (Preorder) NLR**
 - Thăm nút (Visit a node),
 - Thăm cây con trái theo thứ tự trước (Visit left subtree),
 - Thăm cây con phải theo thứ tự trước (Visit right subtree)
- **Thứ tự giữa (Inorder) LNR**
 - Thăm cây con trái theo thứ tự giữa (Visit left subtree),
 - Thăm nút (Visit a node),
 - Thăm cây con phải theo thứ tự giữa (Visit right subtree)
- **Thứ tự sau (Postorder) LRN**
 - Thăm cây con trái theo thứ tự sau (Visit left subtree),
 - Thăm cây con phải theo thứ tự sau (Visit right subtree)
 - Thăm nút (Visit a node),

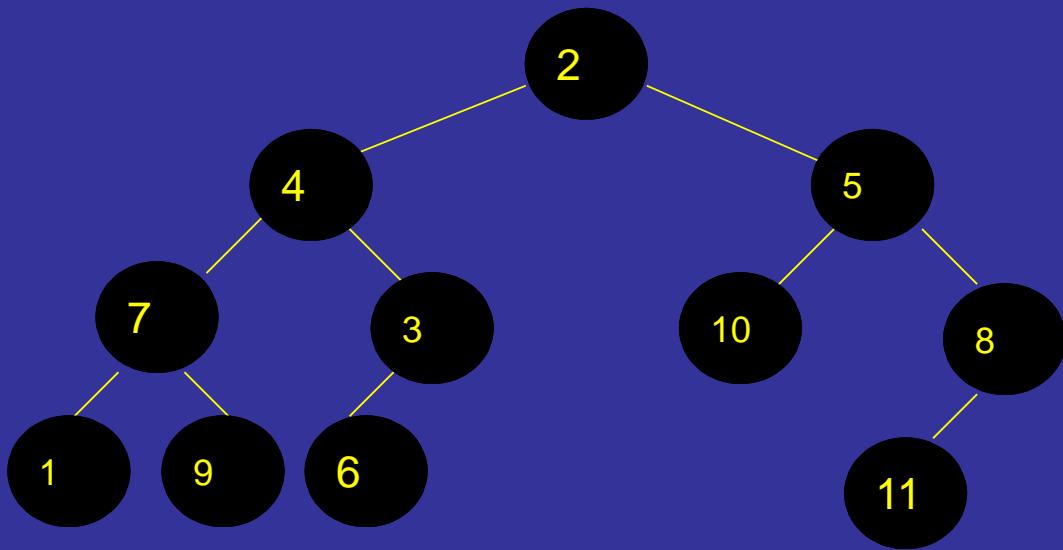
Duyệt theo thứ tự trước - NLR

Preorder Traversal

- Thăm nút (Visit the node).
- Duyệt cây con trái (Traverse the left subtree).
- Duyệt cây con phải (Traverse the right subtree).

```
void printPreorder(treeNode *tree)
{
    if( tree != NULL )
    {
        printf("%s\n", tree->word);
        printPreorder(tree->left);
        printPreorder(tree->right);
    }
}
```

Preorder Traversal

2, 4, 7, 1, 9, 3, 6, 5, 10, 8, 11

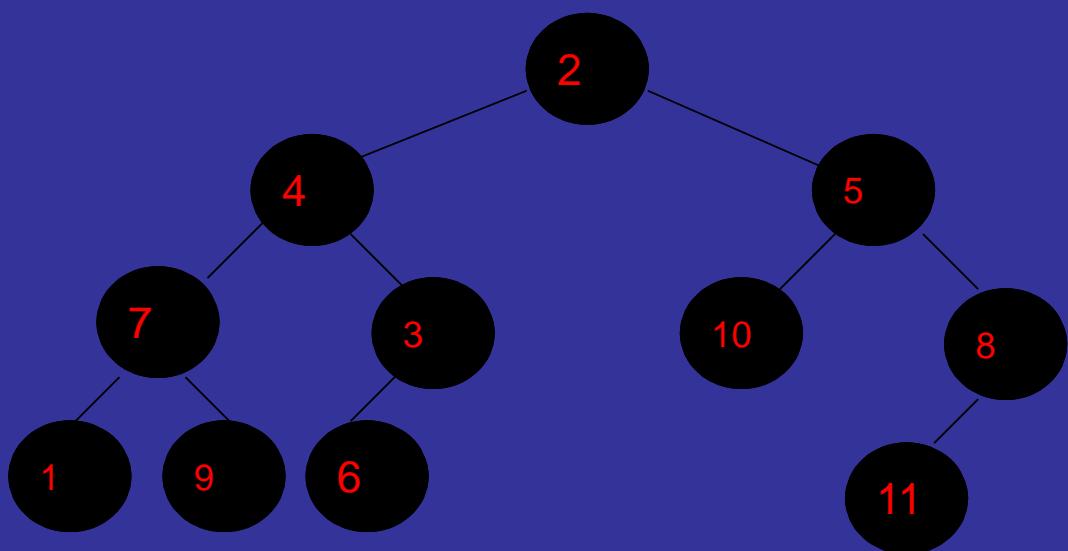
Duyệt theo thứ tự giữa - LNR

Inorder Traversal

- Duyệt cây con trái (Traverse the left subtree).
- Thăm nút (Visit the node).
- Duyệt cây con phải (Traverse the right subtree).

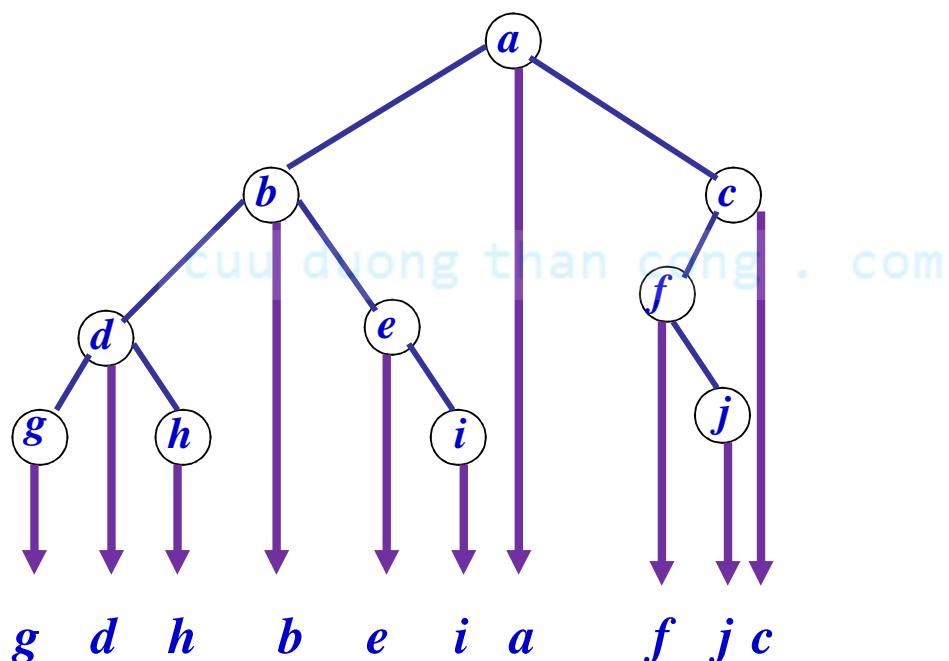
```
void printInorder(treeNode *tree)
{
    if( tree != NULL )
    {
        printInorder(tree->left);
        printf("%s\n", tree->word);
        printInorder(tree->right);
    }
}
```

Inorder Traversal

1, 7, 9, 4, 6, 3, 2, 10, 5, 11, 8

Thứ tự giữa thu được bằng phép chiếu Inorder By Projection

Duyệt theo thứ tự sau - LRN

Postorder Traversal

- Duyệt cây con trái (Traverse the left subtree).
- Duyệt cây con phải (Traverse the right subtree).
- Thăm nút (Visit the node).

```
void printPostorder(treeNode *tree)
{
    if( tree != NULL )
    {
        printPostorder(tree->left);
        printPostorder(tree->right);
        printf("%s\n", tree->word);
    }
}
```

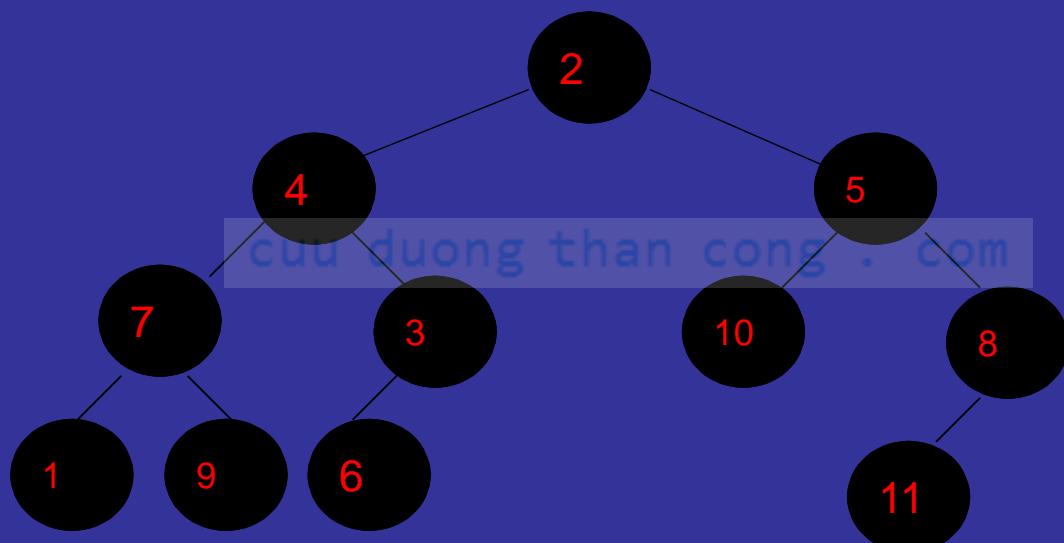
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

83

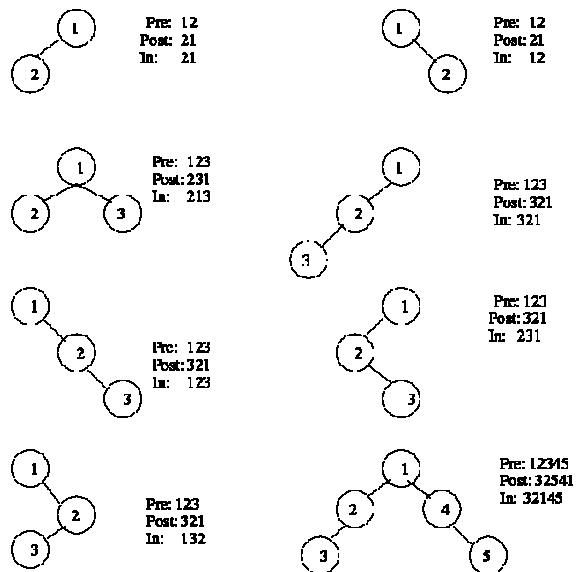
cuu duong than cong . com

Postorder Traversal

1, 9, 7, 6, 3, 4, 10, 11, 8, 5, 2

Ví dụ: Duyệt cây nhị phân

- Chú ý:** Ta có thể xây dựng được cây nhị phân mà thứ tự trước và thứ tự giữa **hoặc** thứ tự sau và thứ tự giữa là như nhau; nhưng không thể có cây nhị phân mà thứ tự trước và thứ tự sau là như nhau.

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

85

cuu duong than cong . com

Chương trình minh họa

```
/* The program for testing binary tree traversal */  
#include <stdio.h>  
#include <conio.h>  
#include <string.h>  
#include <stdlib.h>  
#include <process.h>  
struct Tnode {  
    char word[20];  
    struct Tnode * left; cuu duong than cong . com  
    struct Tnode *right;  
};  
typedef struct Tnode treeNode;  
treeNode* makeTreeNode(char *word);  
treeNode *RandomInsert(treeNode* tree,char *word);  
void freeTree(treeNode *tree);  
void printPreorder(treeNode *tree);  
void printPostorder(treeNode *tree);  
void printInorder(treeNode *tree);  
int countNodes(treeNode *tree);  
int depth(treeNode *tree);
```

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

86

Chương trình minh họa

```
int main() {
    treeNode *randomTree=NULL;
    char word[20] = "a";
    while( strcmp(word,"~")!=0)
    {   printf("\nEnter item (~ to finish): ");
        scanf("%s", word);
        if (strcmp(word,"~")==0) printf("Cham dut nhap thong tin nut... \n");
        else randomTree=RandomInsert(randomTree,word);
    }
    printf("The tree in preorder:\n"); printPreorder(randomTree);
    printf("The tree in postorder:\n"); printPostorder(randomTree);
    printf("The tree in inorder:\n"); printInorder(randomTree);
    printf("The number of nodes is: %d\n",countNodes(randomTree));
    printf("The depth of the tree is: %d\n", depth(randomTree));
    freeTree(randomTree);
    getch(); return 0;
}
```

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

87

cuu duong than cong . com

Gắn ngẫu nhiên nút mới vào cây

```
treeNode *RandomInsert(treeNode *tree,char *word){
    treeNode *newNode,*p;
    newNode = makeTreeNode(word);
    if ( tree == NULL )      return newNode;
    if ( rand()%2 ==0 ){
        p=tree;
        while (p->left !=NULL) p=p->left;
        p->left=newNode;
        printf("Node %s is left child of %s \n",word,(*p).word); }
    else {
        p=tree;
        while (p->right !=NULL) p=p->right;
        p->right=newNode;
        printf("Node %s is right child of %s \n",word,(*p).word);
    }
    return tree;
}
```

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

88

Chương trình minh họa

```
*****  
The program for testing binary tree traversal  
*****  
#include <stdio.h>  
#include <conio.h>  
#include <string.h>  
#include <stdlib.h>  
#include <process.h>  
  
struct Tnode  
{  
    char word[20];  
    struct Tnode * left;  
    struct Tnode * right;  
};  
  
typedef struct Tnode treeNode;  
  
treeNode* makeTreeNode(char *word);  
treeNode* RandomInsert(treeNode *tree,char *word);  
void freeTree(treeNode *tree);  
void printPreorder(treeNode *tree);  
void printPostorder(treeNode *tree);  
void printInorder(treeNode *tree);  
int countNodes(treeNode *tree);  
int depth(treeNode *tree);  
  
int main()  
{  
    treeNode *randomTree=NULL;  
    char word[20] = "a";  
    whilst strcmp(word,"~")!=0  
    {  
        printf("\nEnter item (- to finish): ");  
        scanf("%s",word);  
        if ( strcmp(word,"~")==0 )  
            printf("Cham dut nhap thong tin nut... \n");  
        else randomTree=RandomInsert(randomTree,word);  
    }  
  
    printf("The tree in preorder:\n");  
    printPreorder(randomTree);  
    printf("*****\n");  
  
    printf("The tree in postorder:\n");  
    printPostorder(randomTree);  
    printf("*****\n");  
  
    printf("The tree in inorder:\n");  
    printInorder(randomTree);  
    printf("*****\n");  
  
    printf("The number of nodes is: %d\n",countNodes(randomTree));  
  
    printf("The depth of the tree is: %d\n",depth(randomTree));  
  
    freeTree(randomTree);  
}  
*****  
1/28/2013
```

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

89

cuu duong than cong . com

4.3. Các ví dụ ứng dụng

4.3.1. Cây biểu thức

4.3.2. Cây mã Huffman

cuu duong than cong . com

4.3.1. Cây biểu thức

An application of binary trees: Binary Expression Trees

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

91

cuu duong than cong . com

Khái niệm

Cây biểu thức là cây nhị phân trong đó:

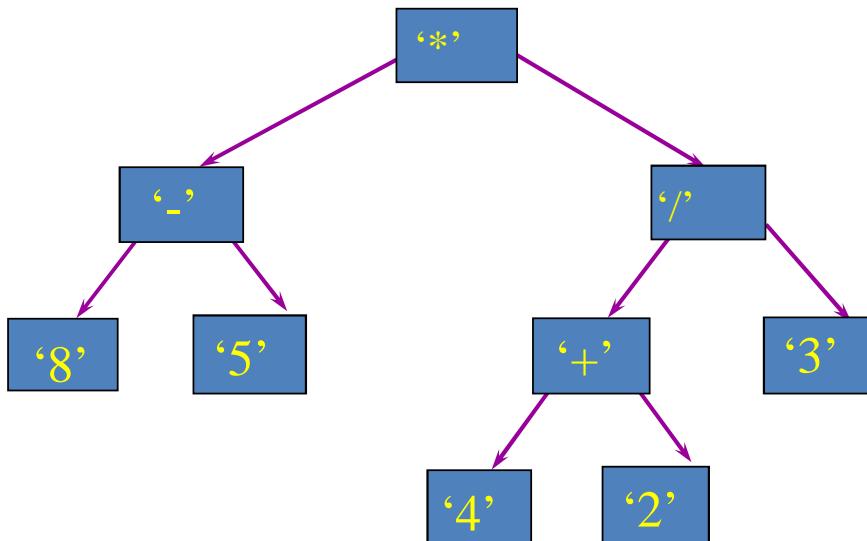
1. Mỗi nút lá chứa một toán hạng
2. Mỗi nút trong chứa một phép toán hai ngôi
3. Các cây con trái và phải của nút phép toán biểu diễn các biểu thức con (subexpressions) cần được thực hiện trước khi thực hiện phép toán ở gốc của các cây con.

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

92

Ví dụ: Cây nhị phân 4 mức

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

93

cuu duong than cong . com

Các mức thể hiện mức độ ưu tiên

- Mức (độ sâu) của các nút trên cây cho biết trình tự thực hiện chúng (ta không cần sử dụng ngoặc để chỉ ra trình tự).
- Phép toán tại mức cao hơn của cây được thực hiện muộn hơn so với các mức dưới chúng.
- Phép toán ở gốc luôn được thực hiện sau cùng.

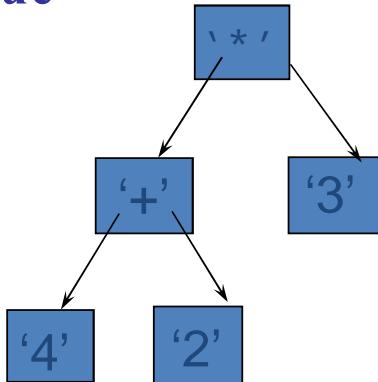
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

94

Ví dụ:

Xét Cây biểu thức

Cây này có giá trị nào?

$$(4 + 2) * 3 = 18$$

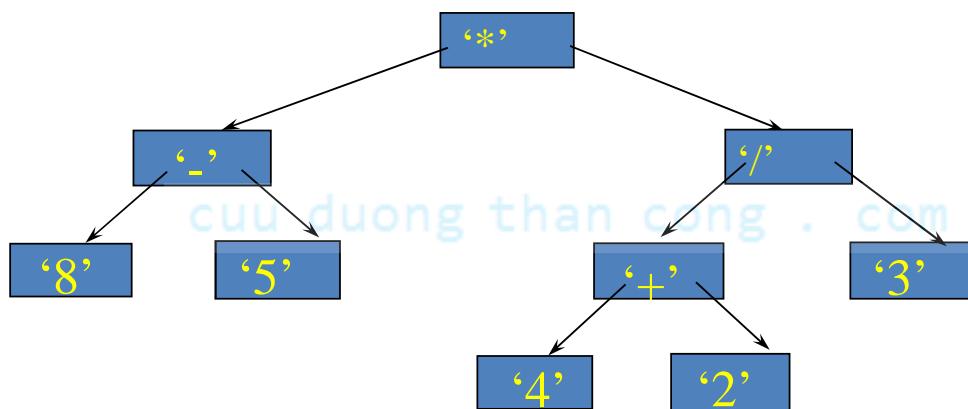
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

95

cuu duong than cong . com

Sử dụng cây biểu thức ta có thể đưa ra biểu thức trong ký pháp trung tố, tiền tố và hậu tố (infix, prefix, postfix)

Infix: $((8 - 5) * ((4 + 2) / 3))$

Prefix: * - 8 5 / + 4 2 3

Postfix: 8 5 - 4 2 + 3 / *

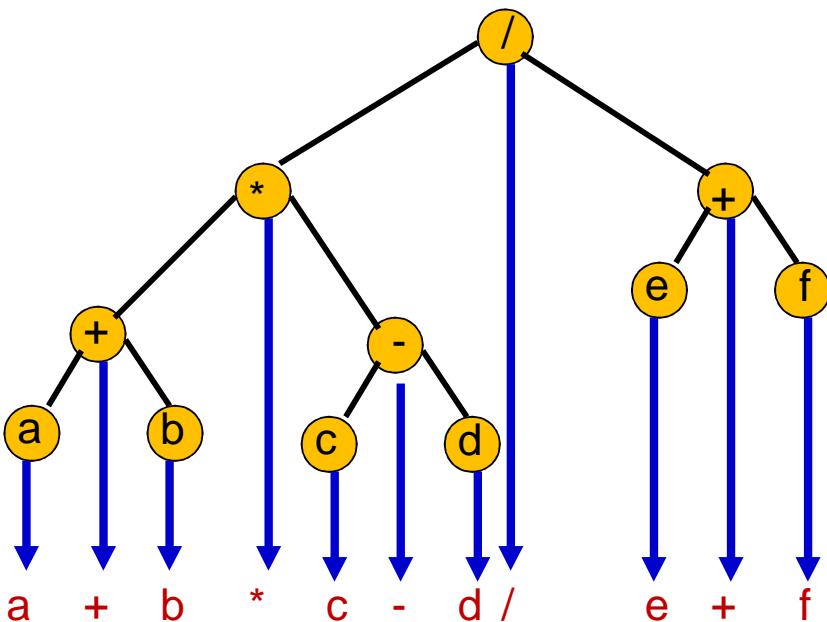
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

96

Thú tự giữa của cây biểu thức

Inorder Of Expression Tree

Cho ta biểu thức trung tố (thiếu dấu ngoặc)!

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

97

cuu duong than cong . com

Các ký pháp

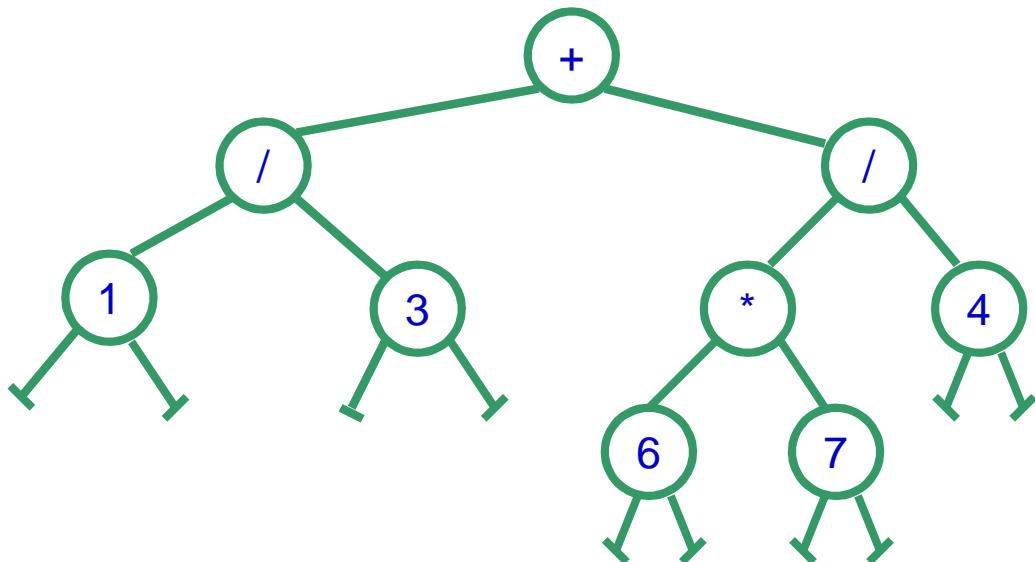
- Duyệt cây biểu thức theo thứ tự trước (Preorder)
 - Cho ta ký pháp tiền tố (Prefix Notation)
- Duyệt cây biểu thức theo thứ tự giữa (Inorder)
 - Cho ta ký pháp trung tố (Infix Notation)
- Duyệt cây biểu thức theo thứ tự sau (Postorder)
 - Cho ta ký pháp hậu tố (Postfix Notation)

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

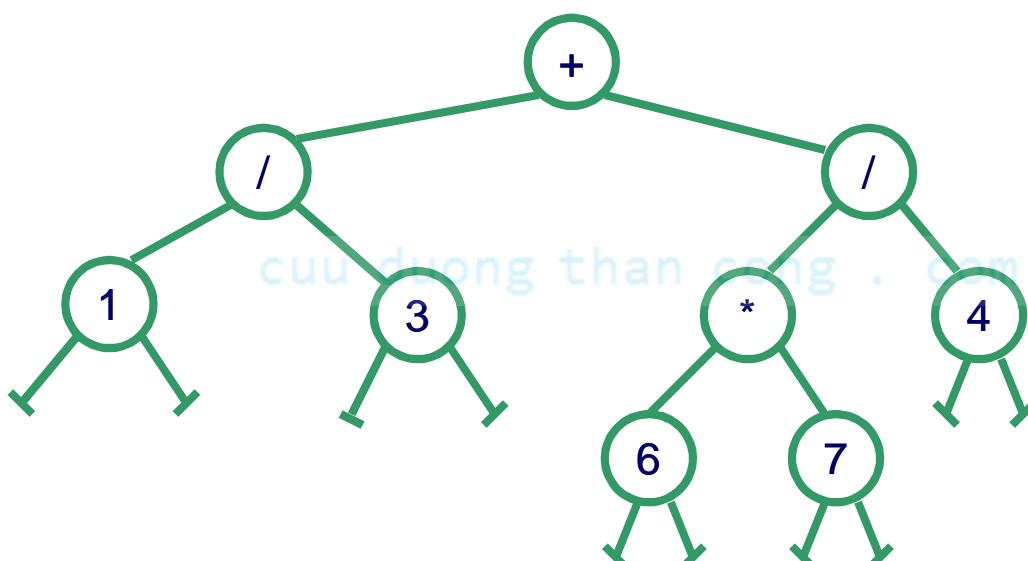
98

Ví dụ: Infix Notation

1	/	3	+	6	*	7	/	4
---	---	---	---	---	---	---	---	---

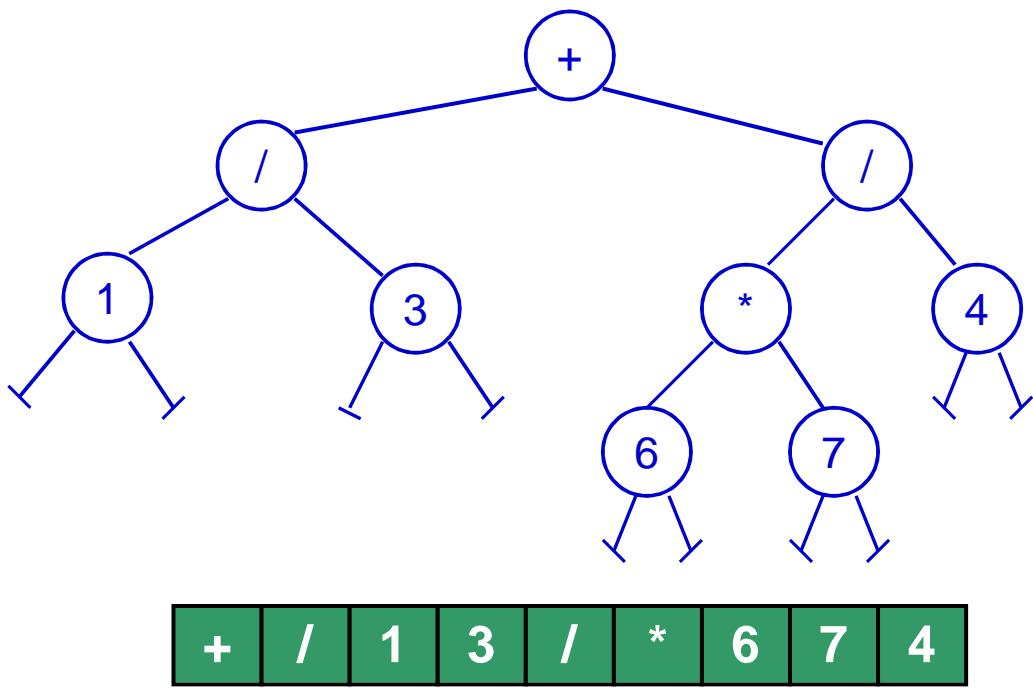
Ví dụ: Postfix Notation

Còn gọi là: Reverse Polish Notation

1	3	/	6	7	*	4	/	+
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Ví dụ: Prefix

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

101

cuu duong than cong . com

4.3. Các ví dụ ứng dụng

4.3.1. Cây biểu thức

4.3.2. Cây mã Huffman

cuu duong than cong . com

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

102

4.3.3. Mã Huffman

An application of binary trees:
Huffman Code

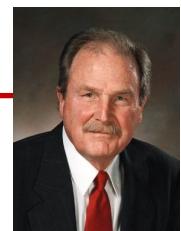
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

103

cuu duong than cong . com

Mã Huffman

David A. Huffman
1925-1999

- Giả sử có một văn bản trên bảng chữ cái C . Với mỗi chữ cái $c \in C$ ta biết tần suất xuất hiện của nó trong văn bản là $f(c)$. Cần tìm cách mã hoá văn bản sử dụng ít bộ nhớ nhất.
 - Mã ho, ví i ®é dui cè ®nh (fixed length code). Dô m· ho, còng như dô gi¶i m·, nhưng l¹i ®Bi hái bé nhí lí n
 - M· phi tiòn tè (prefix free code) lµ c¸ch m· ho, mci ký tù c b¢i mét x®u nh¢ ph©n code(c) sao cho m· cña mét ký tù bÊt kú kh«ng lµ ®o¹n ®Çu cña bÊt cø m· cña ký tù nµo trong sè c,c ký tù cBn l¹i. Tuy ®Bi hái viÖc m· ho, vµ gi¶i m· phoc t¹p h¬n nhưng th«ng thường tá ra ®Bi hái lít bé nhí h¬n.

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

104

Mã hoá độ dài cố định

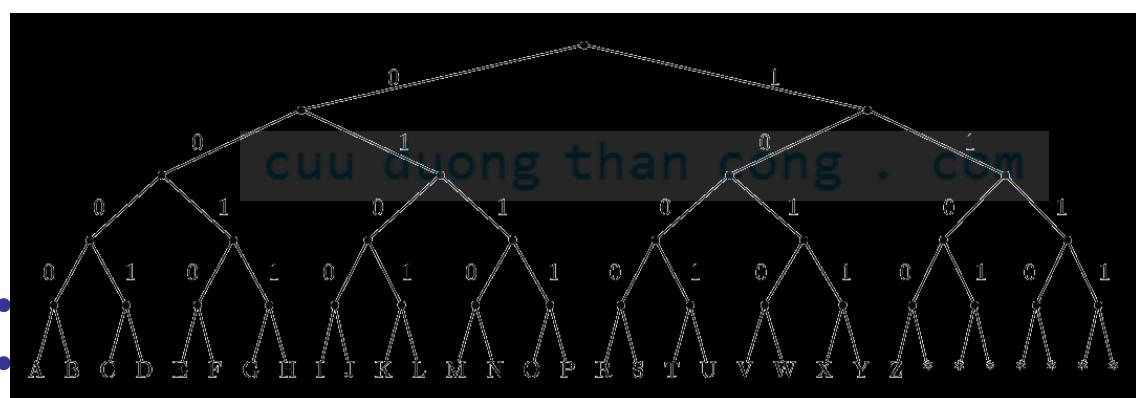
- Để mã hoá 26 chữ cái tiếng Anh bởi mã nhị phân độ dài cố định, độ dài của xâu tối thiểu là $\lceil \log 26 \rceil = 5$ bit.

00001	A	01000	H	01111	O	10110	V
00010	B	01001	I	10000	P	10111	W
00011	C	01010	J	10001	Q	11000	X
00100	D	01011	K	10010	R	11001	Y
00101	E	01100	L	10011	S	11010	Z
00110	F	01101	M	10100	T		
00111	G	01110	N	10101	U		

- Các xâu từ 11011 đến 11111 không sử dụng

Cây mã hoá độ dài cố định

- Mã hoá độ dài cố định là mã phi tiền tố

Morse Code

- Căn cứ vào thống kê tần suất của các chữ cái trong tiếng Anh

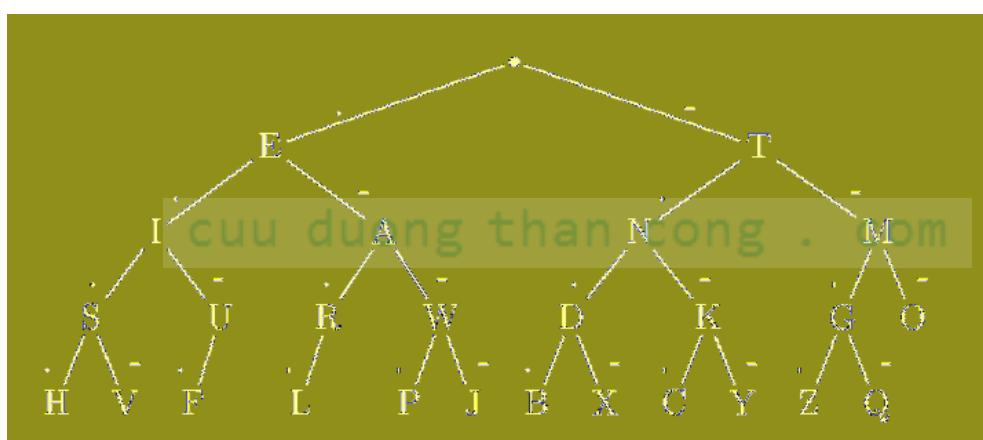
E	12,000
T	9,000
A, O, I, N, S	8,000
H	6,400
R	6,200
D	4,400
L	4,000
U	3,400

- Morse đề xuất cách mã hóa:

.	E	..	I	-	T	---	M
-	A	...	S	--	N	---	U

Cây mã hóa Morse

- Mã hóa Morse không là phi tiền tố

- Giải mã “....-” ??? Chịu chết?
- Phải có dấu phân biệt các chữ cái: “..#...” → IU
- Cây không đầy đủ

Mã Huffman

- Mỗi mã phi tiền tố có thể biểu diễn bởi một cây nhị phân T mà mỗi lá của nó tương ứng với một chữ cái và cạnh của nó được gán cho một trong hai số 0 hoặc 1.
- Mã của một chữ cái c là 1 dãy nhị phân gồm các số gán cho các cạnh trên đường đi từ gốc đến lá tương ứng với c .

Mã Huffman

- **Bài toán:** Tìm cách mã hoá tối ưu, tức là tìm cây nhị phân T làm tối thiểu hoá tổng độ dài có trọng số

$$B(T) = \sum_{c \in C} f(c) \text{depth}(c)$$

cuu duong than cong . com

trong đó $\text{depth}(c)$ là độ dài đường đi từ gốc đến lá tương ứng với ký tự c .

Mã Huffman

- Ý tưởng thuật toán:
- Chữ cái có tần suất nhỏ hơn cần được gán cho lá có khoảng cách đến gốc là lớn hơn; chữ cái có tần suất xuất hiện lớn hơn cần được gán cho nút gần gốc hơn

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

111

cuu duong than cong . com

Mã Huffman: Thuật toán

```
procedure Huffman(C, f);
begin
  n ← |C|;
  Q ← C;
  for i:=1 to n-1 do
    begin
      x, y ← 2 chữ cái có tần suất nhỏ nhất trong Q; (* Thao tác 1 *)
      Tạo nút p với hai con x, y;
      f(p) := f(x) + f(y);
      Q ← Q \ {x, y} ∪ {p}                                (* Thao tác 2 *)
    end;
end;
```

- Mã xây dựng theo thuật toán Huffman thường được gọi là mã Huffman (Huffman Code).
- Có thể cài đặt với thời gian $O(n \log n)$ sử dụng priority queue

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

112

X^Cy dùng m⁺ Huffman

- Tần suất của các ký tự trong văn bản.

Char	Freq
E	125
T	93
A	80
O	76
I	72
N	71
S	65
R	61
H	55
L	41
D	40
C	31
U	27

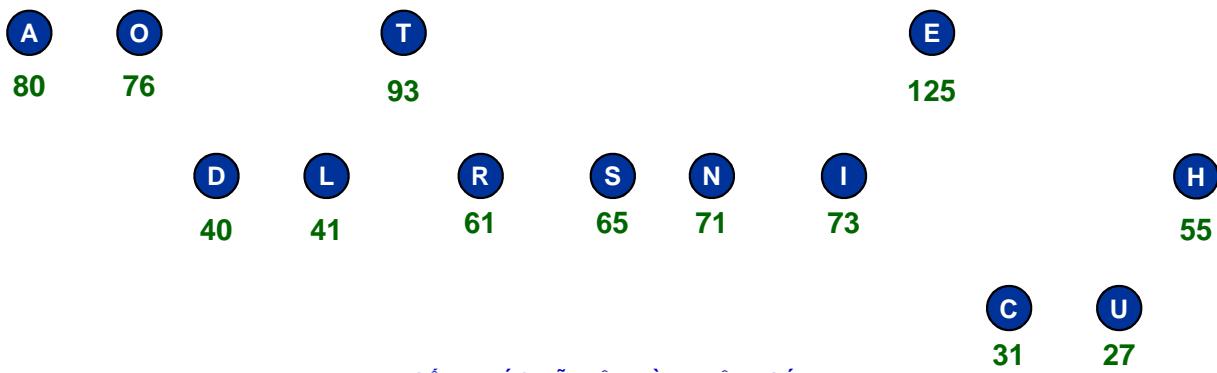
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

113

cuu duong than cong . com

X^Cy dùng m⁺ Huffman

1/28/2013

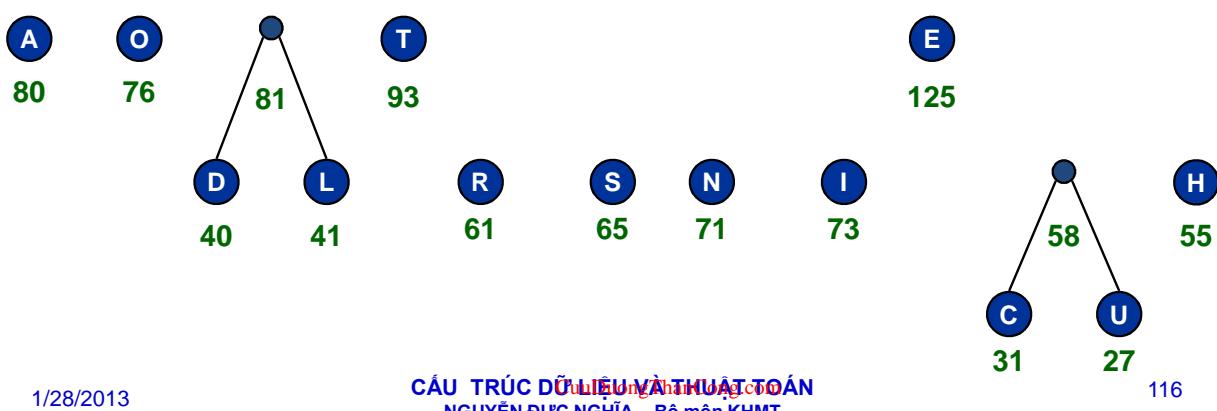
CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

114

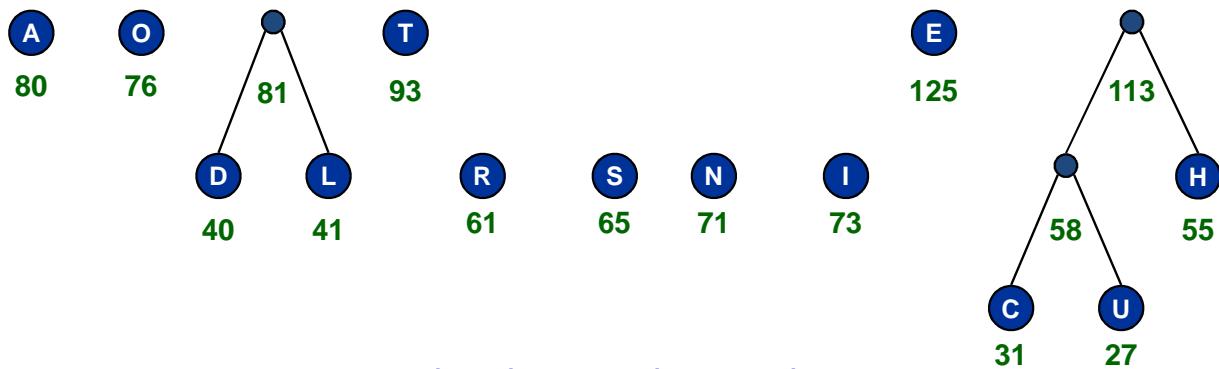
X^Cy dùng m⁺ Huffman

X^Cy dùng m⁺ Huffman

X[©]y dùng m⁺ Huffman

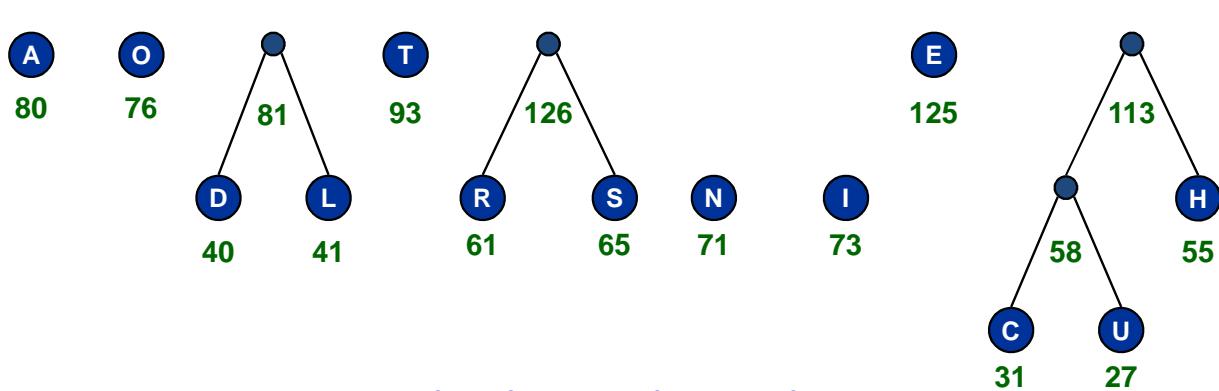
1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHTT

117

cuu duong than cong . com

X[©]y dùng m⁺ Huffman

1/28/2013

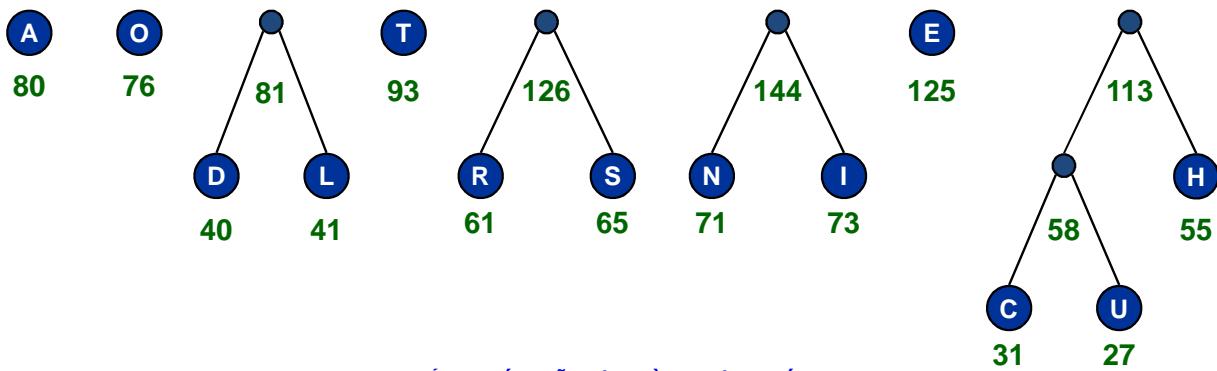
CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHTT

118

118

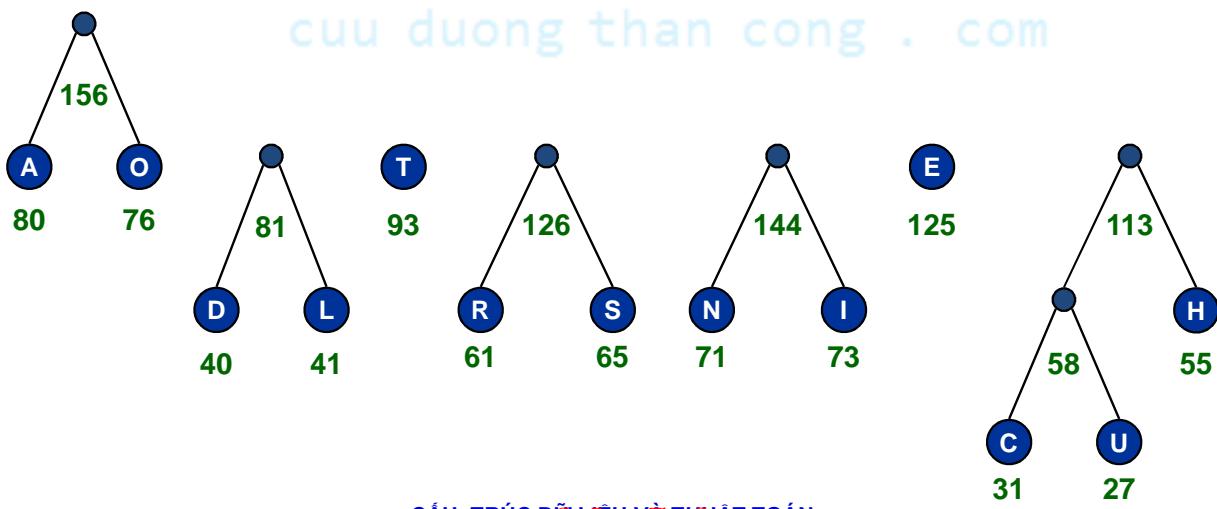
118

X^Cy dùng m^c Huffman

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHTT

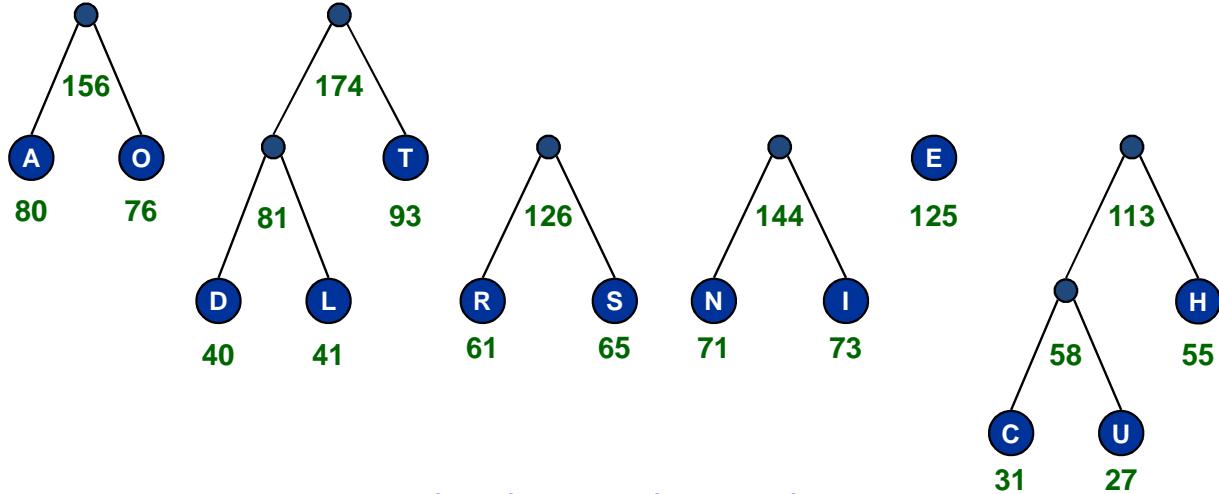

1/28/2013

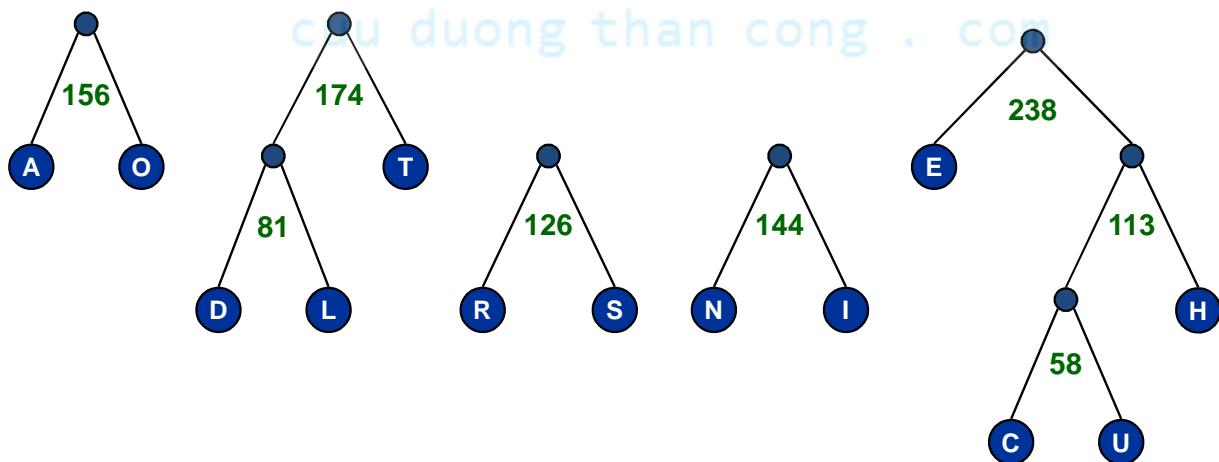
CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHTT

120

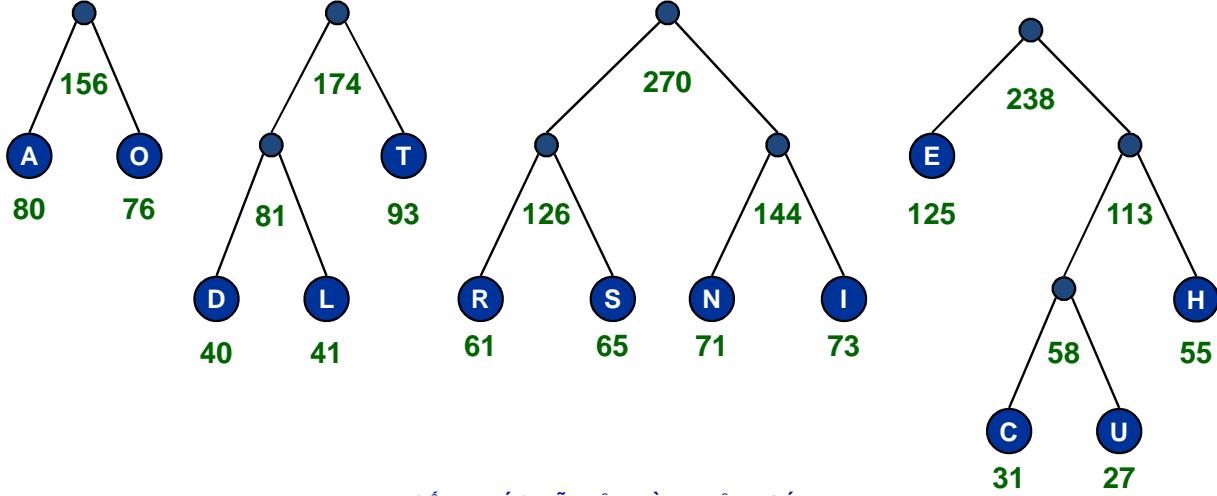
X^Cy dùng m^c Huffman

X^Cy dùng m^c Huffman

X^Cy dùng m^c Huffman

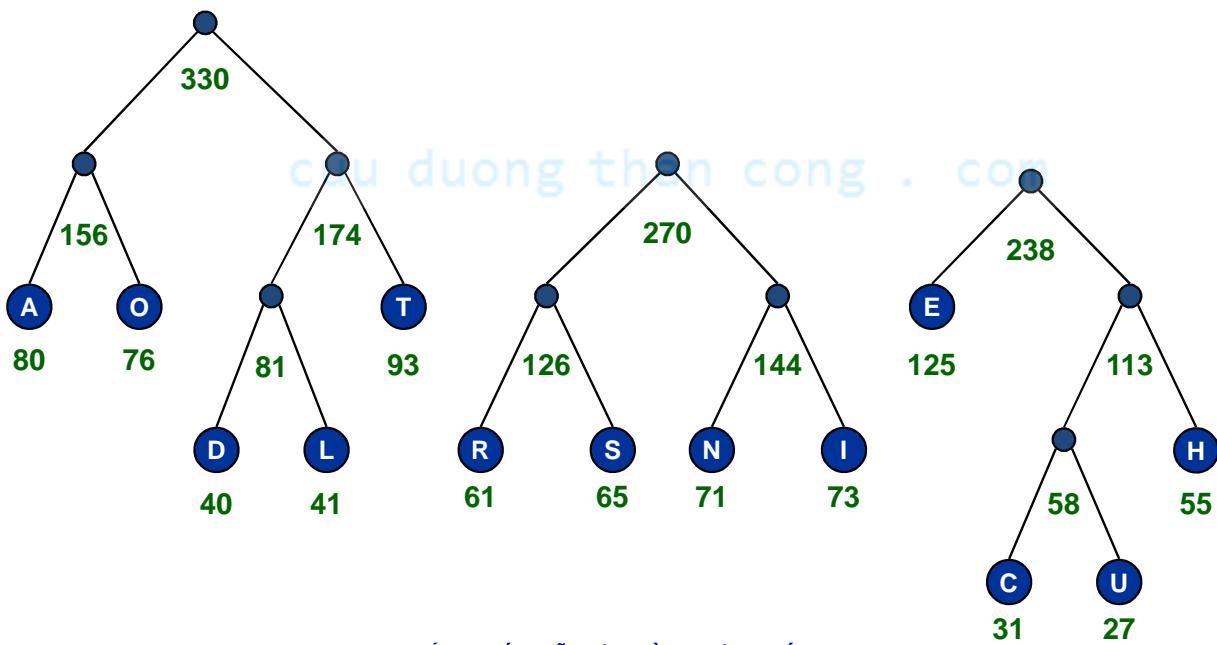

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHTN

cuu duong than cong . com

X^Cy dùng m^c Huffman

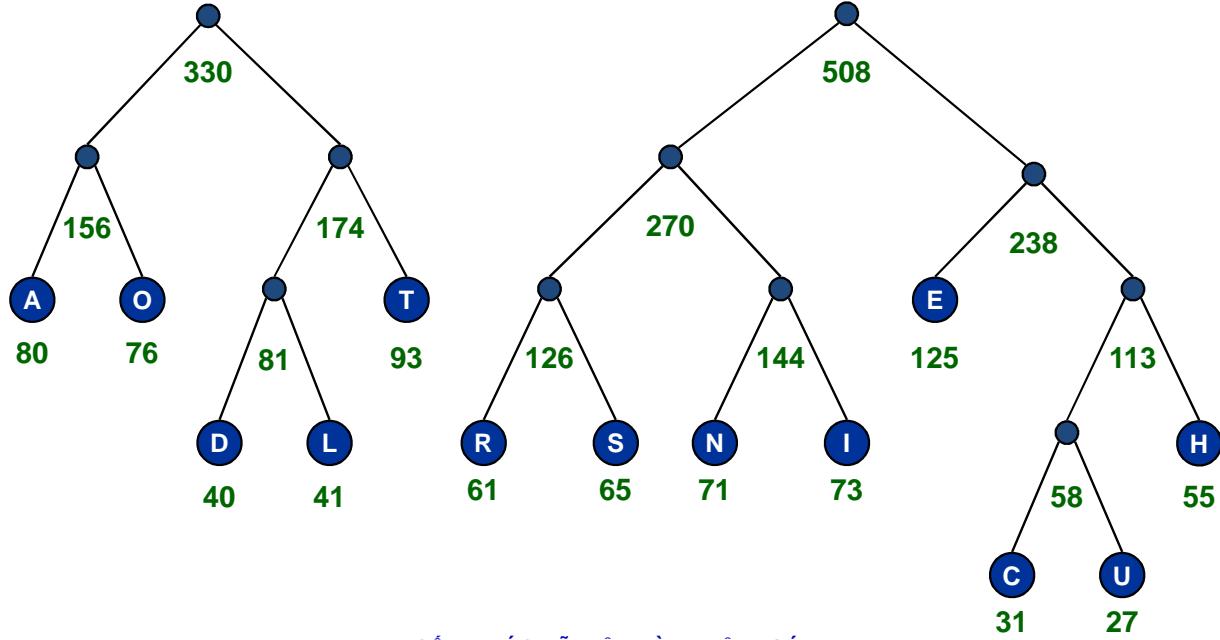

1/28/2013

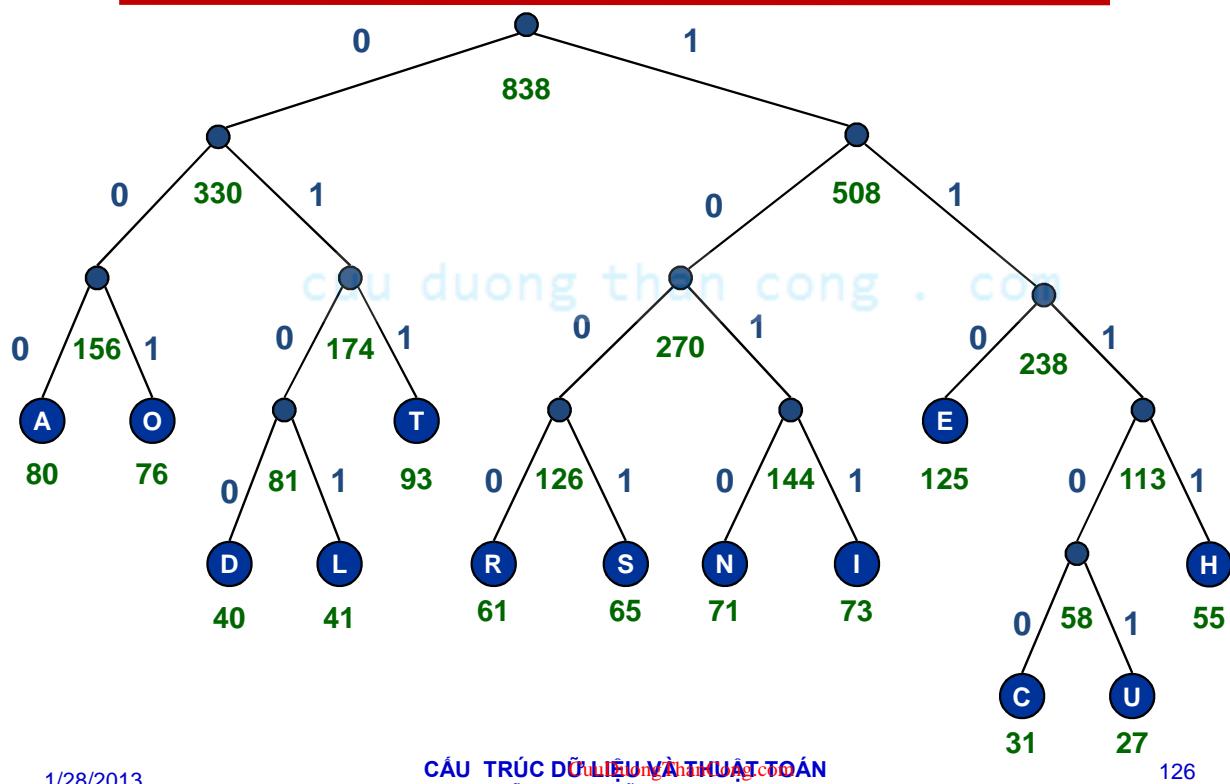
CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHTN

124

X[©]y dùng m[•] Huffman

X[©]y dùng m[•] Huffman

X^Cy dùng m^c Huffman

Char	Freq	Fixed	Huff
E	125	0000	110
T	93	0001	011
A	80	0010	000
O	76	0011	001
I	73	0100	1011
N	71	0101	1010
S	65	0110	1001
R	61	0111	1000
H	55	1000	1111
L	41	1001	0101
D	40	1010	0100
C	31	1011	11100
U	27	1100	11101
T _{tổng}	838	3352	3036

1/28/2013

127

cuu duong than cong . com

Mã Huffman: Giải mã

```
procedure Huffman_Decode(B);
(* B lu xCu mc haa van b¶n theo mc hos Huffman. *)
begin
    <Khi ®éng P lu gcec cña cCy Huffman>
    While <chua đat đen ket thuc cua B> do
        begin
            x ← bit ti¶p theo truc tunh xCu B; cuu duong than cong . com
            If x = 0 then      P ← Con trui cña P
            Else                P ← Con ph¶i cña P
            If (P lu not ls) then
                begin
                    <Hi¶n thi kí hi¶u tung ứng voi nút lá>
                    <Đæt lui P lu gcec cña cCy Huffman>
                end;
            end
        end;
    end;
```

1/28/2013

QUESTIONS?

1/28/2013

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ THUẬT TOÁN
NGUYỄN ĐỨC NGHĨA - Bộ môn KHMT

129

cuu duong than cong . com

cuu duong than cong . com